

DE MOURIK

vogelwerkgroep rijk van nijmegen en omstreken

5^e JAARGANG

- NR. 1 -

FEBRUARI 1979

DE MOURIK

orgaan van de VOGELWERKGROEP RIJK van NIJMEGEN en OMSTREKEN

5^e Jaargang

- Nr. 1 -

februari 1979

Redactie: Ed Grotenhuis en Henk Hoogenboom

Kontakt-adres: Jonkerstraat 57, 6551 DD Weurt. Telefoon: 08897 - 1908

Bestuur:

VOORZITTER:

Johan Thissen,
Sporlaan 22, Groesbeek.
tel.: 08891 - 1523

SECRETARIS:

F.Hustings,
Jac. Canisstraat 6, Nijmegen.
tel.: 080 - 233278

2^e SECRETARIS:

Hugo de Vries,
Weezenhof 32-67, Nijmegen
tel.: 080 - 441788

PENNINGMEESTER:

Henk de Vries,
Jan v. Cuykstraat 46, Cuyk.
tel.: 08850 - 13614
postgiro: 26.47.41
met vermelding "WVG"

CONTRIBUTIE:

Werkende ledenf	10,00
Symp. ledenf	15,00
Jeugdleden tot 18 j. .f		5,00
Gezinsledenf	2,50

Werkgroepen:

ARCHIEF-VERSLAGEN-WAARNEMINGEN:

W.Helmer, Joanneslaan 7, Nijmegen.
tel.: 080 - 233371

EXCURSIES:

B.Engelen, Sonatestraat 15, Nijmegen.
tel.: 080 - 773502

LEESMAPPEN-AVI FONETHEEK:

J.v.Dokkum, Evertsenstraat 36, Nijmegen.

NESTKASTENVERVAARDIGING:

W.Schurink, Marialaan 39, Nijmegen.
tel.: 080 - 773551

NESTKASTPLAATSING:

J.de Vrieze, Leygraaf 122, Druten,
tel.: 08870 - 3454

RIVIERTELLINGEN:

H. de Vries, J.v.Cuykstraat 46, Cuyk.
tel.: 08850 - 13614

STOOTVOGELTELLINGEN:

J.Thissen, Spoorlaan 22, Groesbeek.
tel.: 08891 - 1523

VOGELCURSUS:

E.Grotenhuis, Onyxstraat 29, Nijmegen.
tel.: 080 - 561756

WINTERVOEDERING:

J.Pieters, Schependomlaan 112, Nijmegen.
tel.: 080 - 771241

Overneming van artikelen of gedeelten hiervan, alsmede van illustraties is uitsluitend toegestaan met bronvermelding en schriftelijke toestemming van de redactie. Auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikel. Publicatie van artikelen enz. behoeft niet te betekenen dat de daarin vermelde meningen het inzicht van de redactie weergeven.

Een nieuwe lente, een nieuw geluid.....

Al is er op het moment dat wij dit schrijven nog niets te bespeuren van een nieuwe lente, wel is er in dit nieuwe jaar een nieuwe Mourik; een nieuw kleurtje voor de buitenkant en een nieuwe lay-out voor de binnenkant

Met dit nummer starten we weer een nieuwe jaargang, de vijfde. Dat betekent dat wij thans ons eerste lustrum vieren!.....Dank U!

We gaan nu geen jubileumnummer uitgeven, geen feestje houden.

Dat doen we wel als we ons vijfde lustrum vieren.

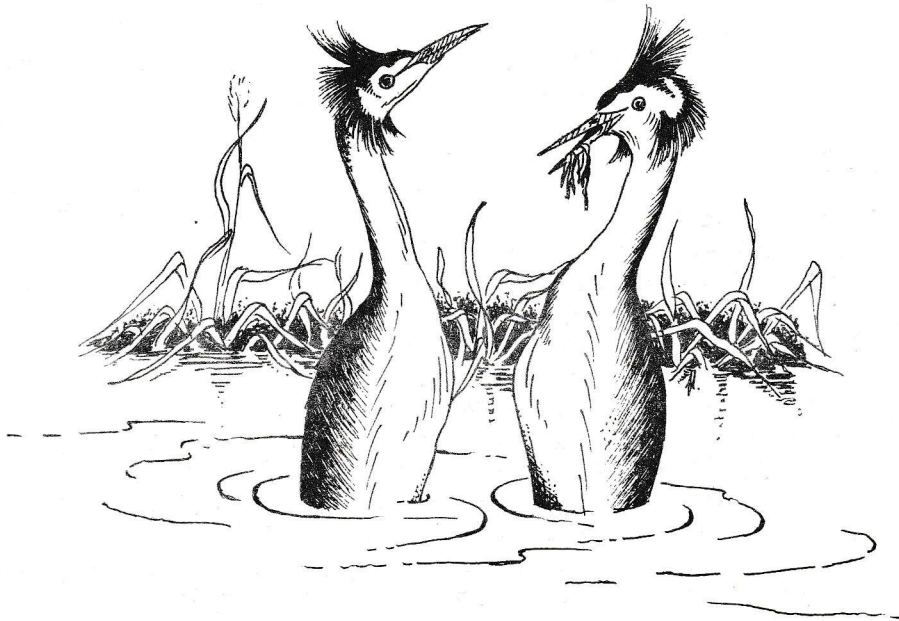
We gaan nu gewoon door met te pogen van "De Mourik" een goed en interessant blad te maken.

Vóór U, maar vooral dóór U!!

De auteurs, die door hun vele belangwekkende artikelen en verslagen bijgedragen hebben aan het niveau dat De Mourik mocht bereiken, zeggen wij gaarne van harte dank voor hun werk en hun inzet.

En vooral niet te vergeten onze "hof"-tekenaar, die ons steeds weer opnieuw verrast met fraaie vogelprenten.

Wij, van de redactie gaan nu door met het volgende nummer van De Mourik; hopelijk kunnen wij ook uw artikel of verslag daarin opnemen.

ALGEMENE LEDENVERGADERING
TER GOEDKEURING
VAN DE
STATUTEN

Op dinsdag 27 maart 1979 om 19.30 uur in de
Collegezaal N4 van de Fac. der Wisk. & Natuurw.

- Agenda.
1. Opening.
 2. Behandeling der statuten.
 3. Sluitng

ALGEMENE LEDENVERGADERING

Op dinsdag 27 maart 1979 om ca. 21.00 uur in de
Collegezaal N4 van de Fac. der Wisk. & Natuurw.

- Agenda.
1. Opening
 2. Mededelingen
 3. Stootvogeltellingen
 4. Riviertellingen
 5. Nestkasten
 6. Cursussen
 7. Excursies
 8. SOVON
 9. Archief
 10. Rondvraag
 11. Sluiting

Toelichting: Het nemen van besluiten over de
statuten is alleen mogelijk in-
dien tenminste 1/3 deel van de leden aanwezig
is. Het bestuur doet dan ook een dringend be-
roep op de leden om zoveel mogelijk aanwezig te
zijn.

Aan alle leden, die daartoe tenminste zeven
dagen vóór de vergadering een verzoek aan de
sekretaris (Weezenhof 32-67, Nijmegen - telef.:
080-441788) richten, zal een concept statuten
worden toegezonden.

Amandementen kunnen, uitsluitend schriftelijk,
uiterlijk 24 uur vóór aanvang van de vergade-
ring, bij de sekretaris worden ingediend.

FINANCIEEL VERSLAG over 1978.

INKOMSTEN

Saldo per 1-1-1978	f 457,96
Contributies 1977	f 20,00
Contributies 1978	f 657,50
Contributies 1979	f 187,50
Giften	f 42,50
Vogelcursus	f 285,00
Totaal	f 1650,46

UITGAVEN

Archiefmateriaal	f 52,15
Drukkerij "De Mourik"	f 511,60
Porti "De Mourik"	f 156,40
Overige portiekosten	f 31,65
Telefoon	f 35,00
Stencils stootvogels	f 20,00
Formulieren	f 60,00
Jachtwetkalender	f 9,00
Nestkastmateriaal	f 25,10
Totaal	f 900,90

Saldo per 1 januari 1979 f 749,56

Opmerking: De financiële toestand van de VWG lijkt misschien gunstiger dan deze in werkelijkheid is; zo is aan inkomsten een bedrag van f 187,50 aan vooruitbetaalde contributies, en een ietwat incidenteel bedrag van f 285,00 van de vogelcursus verwerkt, terwijl aan de kant van de uitgaven nog een in 1979 betaald bedrag van f 127,00 betreffende drukkosten "De Mourik" dec. '78 niet is opgenomen.

LEDENMUTATIES

Nieuwe leden:

Th. Jansseen, Sikkelstraat 5, Nijmegen
 A.E.M. de Meyer, Duivendaal 16-1, Wageningen

Bedankt:

N. Edeling, Nijmegen
 A.M.H. Ostendorf, Nijmegen
 M. Schoenmakers, Nijmegen

BROEDVOGELINVENTARISATIE. Momenteel is er een boek, "De Gelderse Poort" in voorbereiding, terwijl er ook een of twee inventarisatierapporten van de Ooy op stapel staan. Kees Reynen schreef in 1977 reeds een rapport over de Oostelijke Ooy.

Het bestuur van de VWG ziet graag dat er dit jaar een verzamelrapport komt van de inventarisaties die de afgelopen jaren in de Ooy zijn verricht.

Ook stelt het bestuur zich tot doel te komen tot een werkgroep "Broedvogelinventarisaties", bestaande uit tenminste 3 à 4 mensen die zich willen inzetten om in de verschillende bossen rondom Nijmegen broedvogels te inventariseren. Wie gaan deze activiteiten nieuw leven inblazen en activeren?

RESULTAAT ENQUETE V.W.G. Najaar 1978.

Aantal leden VWG	100
Aantal ingezonden formulieren	42

Aktiviteiten: Aantal aanmeldingen:

Inventarisaties	13
Nestkasten/vlotjes	10
Natuurbescherming	6
Excursies leiden	3
Soort-onderzoek	10
Riviertellingen	26
Stootvogeltellingen	26
Trektellingen	9
Wintervoeding	3
Archief	4
Vogelcursus (beginners)	11
Inventarisatiecursus	12

In het totaal gaf men zich op om deel te nemen aan ca. 450 activiteiten per jaar, d.w.z. gemiddeld 10 à 12 activiteiten per lid per jaar.

Over bijzondere activiteiten en onderzoeken kunnen we nog het volgende vermelden:

- Piepers - - - F. Hustings
- Kleine Zwaan - - - D. v. Dorp
- Nonnetje - - - G. Mutskens
- Sperwer, havik - - - G. Mutskens, J. Thissen
- Geluiden opnemen - - - Th. Wilbers
- Geluidsbanden copieëren - - - J. v. Dokkum

Wij vermoeden, dat er toch nog een tiental actieve leden is, die geen enqueteformulier hebben ingezonden.

Opgaven voor deze rubriek:

Ed Grotenhuis Onyxstraat 29, 6534 XW NIJMEGEN tel. 080-561756.

Dinsdag 20 februari: Filmavond KNNV: Ameland
en "Vogels rondom het huis," verzorgd door in.
D. Klevering. Zaal N4, gebouw wis- en na-
tuurkunde, tournooiveld. Aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 24 februari: Ganzenexcursie naar
de Duitse Ooy en Rijnwaterwaarden. Nadere
informatie bij Dick Visser, Weezenhof 32-67
tel. 080-441788.

Dinsdag 27 maart: LEDENVERGADERINGEN.

1. 19.30 uur: vergadering ter goedkeuring
van de statuten.
2. 21.00 uur: Algemene ledenvergadering.
Zie agenda pagina 2.

Zaterdag 31 maart: Ooy-excursie (i.s.m. KN
NV) per fiets o.l.v. Bart Engelen. Vertrek
Hollands-Duits gemeal 07.00 uur. Terug ca
12.00 uur.

Donderdag 5 april: Filmavond, verzorgd door
de Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels.
De volgende films staan op het programma:
"De Grote Stern" en "De Oosterschelde".
Zaal N4 (zie 20 febr.). Aanvang 20.00 uur.

Zondag 8 april: Excursie "De Byland" (i.s.m.
KNNV). o.l.v. Hr. Adriaansz. Vertrek per
bus af station NS Nijmegen 10.00 uur. Terug
ca 16.30 uur. Rubberlaarzen een noodzaak!

Zaterdag 21 april: Excursie omgeving Gassel
(i.s.m. KNNV) o.l.v. Jan Pieters. Vertrek
station NS Nijmegen met particuliere auto's
06.00 uur. Terug ca 14.00 uur. Opgeven vóór
17 april bij de excursie-leider met vermelding
van al of niet eigen auto en beschikbare lege
plaatsen. (Schependomlaan 112, 6543 XZ Nijmegen,
tel. 080-771241).

Voorjaarskamp. Dit jaar zullen we niet zo-
als voorafgaande jaren naar Winterswijk
gaan. Ons doel is dit keer Schiermonnikoog.
En wel van donderdag 10 t/m zondag 14 mei.
Accomodatie in 2 zomerhuisjes. Opgeven uiterlijk
tijdens de Ledenverg. op 17 maart. Bij voldoende
deelname worden de kosten op ca f. 30.00
geschat. Zelfverzorging.

Rivier- en stootvogeltellingen: zie "agenda"
en Mourik 1978-5.

Vogelcursus voor beginners:

In maart a.s. zal bij voldoende belangstelling
op 2 plaatsen weer de vogelcursus voor
beginners van start gaan; in Nijmegen en in
St. Anthonis. Met behulp van dia's en band-
opnamen leert U de specifieke kenmerken en
geluiden van 40 bekende soorten vogels.
Voor de cursisten is een keurig verzorgd
boekje van 44 blz. beschikbaar, dat f. 2.50
kost. (Overige belangstellenden kunnen dit
boekje ook kopen; dan kost het f. 5.--.).
Het is de bedoeling, dat de cursus wordt
afgesloten met één of meer excursies, ten-
einde het geleerde ook in de praktijk te
toetsen.

Gegevens voor Nijmegen:

plaats :zaal N4 (zie 20 febr.).
aanvang :20.00 uur.
data : 8 en 22 maart 1979 en
:12 en 26 april " .

opgeven :Ed Grotenhuis (zie rubrieks-
hoofd).

Gegevens voor St. Anthonis:

plaats :Boswachterij.
aanvang :20.00 uur.
data :dezelfde als Nijmegen.
opgeven :Jan Post, Amathastraat 6
:5845 CD St. Anthonis
:tel. 08858-2190.

Kosten in beide gevallen:

VWG-leden: nihil (alleen boekje f.2.50).

Niet-leden: f.5.--(plus boekje f.2.50).

E.e.a. te voldoen op de eerste cursusavond.

VOGELCURSUS VOOR GEVORDERDEN.

Het zwaartepunt van deze cursus zal liggen bij
het inventariseren van terreinen opbroedvogels.
Daarbij zullen allerlei problemen, die zich bij
zo'n inventarisatie voor kunnen doen, aan de
orde komen en wel op een viertal avonden die
verzorgd zullen worden door enkele "ouwe rot-
ten" in het inventarisatie-vak.

Het voorlopige programma luidt:

Donderdag - 15 februari: Dick Visser:

- Overzicht van de vogelwereld en van de biotopen in het Rijk van Nijmegen.
- Overzicht van de verleden inventarisaties in ons gebied.
- Algemene inleiding over verschillende manieren van inventariseren en hun voor- en nadelen.
- Hulpmaterialen bij het inventariseren.

Donderdag - 1 maart: Robert Kwak
Jan Grotenhuis:

- Broedvogels en hun biotoop.
- Iets over vegetatietypen.
- Inventarisatiegraad van verschillende soorten.

Donderdag - 15 maart:

Op deze avond zullen vooral de moeilijke soorten behandeld worden zoals tuinfluiter en zwartkop, de rietzangers en de rallen, om er maar enkelen te noemen.

Donderdag - 29 maart:

Deze (voorlopig) laatste avond zal vooral besteed worden aan het verstouwen van de in de praktijk opgedane ervaringen, het uitwerken van verzamelde gegevens, enz.
Aansluitend aan deze cursus zal er een veldinventarisatie worden uitgevoerd; tijdens de cursus zal hiervoor een geschikt terrein worden uitgezocht.

Deelname.

Deze is gratis en principe voor iedereen. Het is echter vanwege de te behandelen stof toch gewenst dat u enige ervaring hebt met het inventariseren in het open veld of dat u de gewonere broedvogels, zoals die in een bosgebied kunnen voorkomen, op geluid kunt herkennen; het geluid speelt namelijk bij het inventariseren een grote rol.

Aanmelding voor deze cursus bij
Dick Visser, Weezenhof 32-67, Nijmegen,
telefoon 080-441788,
bij wie u ook nadere informatie kunt verkrijgen.

LAATSTE NIEUWS: GANZENEXCURSIE

Kort voor het afsluiten van dit nummer bereikte ons nog het bericht dat de geplande Ganzen-excursie naar de Duitse Ooy op 24 februari a.s. wegens gebrek aan ganzen is afgelast.
Mocht tegen die tijd de situatie verbeterd lijken dan kan men contact opnemen met Dick Visser; mogelijk dat er dan toch nog iets op touw gezet kan worden.

Kleine Zwanen.

Dick van Dorp, Hildo Kropstraat 1, 6661 GA ELST maakt momenteel een studie over het voorkomen van Kleine Zwanen in ons gebied. Verzoek aan een ieder om waarnemingen van 50 of meer concentraties aan hem te willen doorgeven. Even een briefkaart of een telefoonkaartje dus (08819-3369). Graag z.s.m., wij hopen dit verslag dan in één van de volgende nummers te plaatsen.

OPROEP TOT MEDEWERKING AAN ONDERZOEKEN

REGENWULP

Alle gegevens aan: A.J. van Dijk, Ootmaandijk 1 7975 PR UFFELTE tel. 05215-331.

Na 1979 wordt het onderzoek naar het voorkomen van de Regenwulp in Nederland afgesloten, mede omdat de onderzoeken van SOVON dit grotendeels gaan overnemen. De tellingen op de slaapplaatsen worden na 1979 op beperkte schaal voortgezet.
Gevraagd worden: waarnemingen met vermelding van datum, plaats, tijd gedrag, bijzonderheden vanaf 1965 en belangwekkende uit de periode vóór 1965. Algemene opmerkingen over jaarlijkse verschillen in doortrek, periode van doortrek, getalsterkte en gebruik van slaapplaatsen. Gegevens over slaapplaatsen liefst direct doorgeven. Data voor slaapplaatsstellingen zijn 13, 20, 27, 30 april en 4 en 11 mei; (steeds 's avonds tellen of in de morgen daaropvolgend).

GROTE GELE KWIKSTAART-IJSVOGEL

Alle gegevens aan: R. Kwak en T. Heijnen, J. Sluijtersweg 26 5645 JD EINDHOVEN.

Gevraagd: gegevens over verspreiding en biotoopkeus tijdens het broedseizoen. Hiervoor zijn enquêteformulieren verkrijgbaar bij bovenstaand adres. Waarnemingen van de IJsvogel uit de rest van het jaar t/m juni 1978 en alle waarnemingen van de Grote Gele Kwikstaart. Zie voor het creëren van kunstmatige nestgelegenheden voor de IJsvogel: Het Vogeljaar 24(4): 204-208.

GRAUWE GORS

Alle gegevens aan: R. Meijer, woonark "Ayathya" Rivierdijk 2a, 3361 AP SLIEDRECHT

Gevraagd worden gegevens over aantallen territoria, vooral als deze voor meerdere jaren bekend zijn, nieuwe en verlaten broedgebieden. Voorts zijn gegevens over trek en overwintering van belang. Degenen, die mee willen werken aan een oecologisch onderzoek worden verzocht hiervoor formulieren aan te vragen.

RS = R. Schuurkes

- Roodhalsfuut : 12-11 1 ex. Bisonbaai (NJV).
- Kuifduiker : 18-11 1 ex. Maas, traject R-16 (ww-t).
- Georde fuut : 17-11 1 ex. Bisonbaai (BN).
- Aalscholver : 26-11 1 ex. Bijland (BN); 8-12 1 ex. Kaliwaal (P); 9-12 5 ex. → WZW trek. Slijk-Ewijk (DD) idem Loenense bos (RS).
- Roerdomp : 19-12 1 ex. → Z over Nijmegen-zuid (P); 21-12 3 ex. in bomen langs de Bisonbaai (MK, J. Helmer).
- Wilde zwaan : 28-11 1 subad. → NW luidroepend overvl. Elst (DD); 29-12 5 ad. en 1 juv. Oosterhout (K. vandepoel, fam. Braam).
- Kleine zwaan : 12-11 11 ex. Kaliwaal (RG, HG, NVJ); 26-11 9 ex. idem (P, RG, HG); 26-11 2 ex. → ZO Bijland (BN); 28-11 6 ex. Waal Kekerdome (RS); 18-11 en 16-12 resp. 10 en 17 ex. Maas, traject L-13 (ww-t); 16-12 10 ex. Waal traject L-4 (ww-t).
- Grauwe gans : 25-11 65 ex. → Z Groenlanden (NJV, OH); 5-12 14 ex. overvl. Ooyse graaf (W. Boeren, F. Sterck); 9-12 20 ex. → Z Neerbosch-oost (G. Verkley); 16-12 14 ex. → ZW Niel, Duitse Ooy (BN); 30-12 14 ex. → N Groesbeek (W).
- Rietgans/Kolgans : tijdens de gehele maand december overtrekkende groepen in het hele Rijk van Nijmegen.
- Canadese gans : 5-11 2 ex. Wylermeer (Hermsen).
- Krakeend : 2-11 16 ex. Oude Waal (Hus); 6-11 2 ex. Millingerwaard (Hus); 12-11 18 ex. Oude Waal en 13 ex. dorp Ooy (NJV); 18-11 2 ex. Ooy-oost en 12 ex. Ooy-west (ww-t); 26-11 6 ex. Kaliwaal (RG, HG); 19-12 5 ex. Groenlanden (NJV).
- Kraanvogel : 5-11 7 ex. → Z Wylerberg (Hermsen); 27-11 100 ex. 's nachts → Z Hatert 23.30 uur (WZ); deze groep werd even eerder in Ubbergen gehoord (Ben Braster); 30-11 ca. 30 ex. eerst → ZW later richting Ooypolder terugvliëgend, 15.45 uur Ubbergen (Ben Braster);

- 30-11 ca. 60 ex. → 0 over Beek 's middags (A.v.Eck); 30-11 18 ex. → NO over Heijendaal Nijmegen 16.30 uur (RS).
- Waterral : 2-11 2-3 ex. roepend Groenlanden (WZ,OH,W); 8-11 3 ex. roepend Oude Waal (Hus); 12-11 5 ex. roepend Groenlanden (NJN).
- Goudplevier : 12-11 6 ex. Persingen (NJN); 17-11 59 ex. Kaliwaal en 34 ex. Millingerwaard (BN); 18-11 4 ex. Maas, traject L-17 en 62 ex. Ooy-oost (ww-t); 3.ex. Millingerwaard.
- Zilverplevier : 17-11 1 ex. Millingerwaard (BN).
- Kievit : 17-11 22-23.000 ex. Ooypolder (MK,BN); 18-11 6300 ex. Maas traject R-18 (ww-t) en 4118 ex. Maas traject L-17 (ww-t); 17-12 afwezig in de Ooypolder (W); 21-12 2 ex. → Z Bisonbaai (MK,J.Helmer); 30-12 8 ex. Groesbeek (W).
- Bonte strandloper: 6-11 ca. 30 ex. four. Kaliwaal (Hus); 12-11 en 18-11 resp. 8 en 3 ex. Kaliwaal (NJN); 26-11 10 ex. Bijland (BN).
- Kleine " : 12-11 2 ex. Kaliwaal (NJN).
- Krombek " : 6-11 1 ex. four. Millingerwaard (Hus); 12-11 1 ex. Kaliwaal (NJN).
- Kanoet " : 6-11 1 ex. four. tussen bontjes Kaliwaal(Hus)
- Groenpootruiter : 12-11 5 ex. Ooypolder (NJN); 17-11 3 ex. Kaliwaal (BN).
- Zwarte ruiter : 6-11 15 ex. Ooypolder (Hus); 12-11 6 ex. Ooypolder (NJN); 18-11 2 ex. Ooy-oost (ww-t).
- Witgatje : 12-11 1 ex. Oude Waal, 1 ex. Bisonbaai en 2 ex. dorp Ooy (NJN); 9-12 en 27-12 3 ex. Bisonbaai (NJN); 22-12 2 ex. langs Linge bij Homoet (DD); 25-12 3 ex. Beuningse veld (RG,HG).
- Toppereend : 23-11 1 ♀ Oude Waal (RS).
- Brilduiker : 8-11, 18-11 en 23-11 2 ex. ♀♀ Oude Waal (Hus,ww-t,RS).
- Grote Zaagbek : enkele waarn. : 2-12 2 ex. ♀♀ Deesterwaard (RG,HG); 16-12 1 ex. Waal, traject L-8, 2 ♀♀ Maas, traject R-15 en 3 ex. Ooy-oost (ww-t); 17-12 1 ex. ♂ en 3 ex. ♀♀ Kaliwaal (NJN); 22-12 1 ex. ♂ en 4 ex. ♀♀ Kaliwaal, 1 ex. ♀

- Nonnetje : Bisonbaai (P); 25-12 2 ex. ♀♀ Plasmolen (dV).
: enkele waarn. 5-12 14 ex. ♀♀ en 2 ex. ♂♂
Kaliwaal (W.Boeren, F.Sterck); 16-12 15 ex.
Waal, traject L-4, 11 ex. Waal, traject L-6,
8 ex. Waal, traject L-8 en 14 ex. Ooy-oost
(ww-t); 17-12 12 ex. ♂♂ en 26 ex. ♀♀ Kali-
waal (NJN); 19-12 12 ex. ♂♂ en 42 ex. ♀♀
idem (NJN).
- Ruigpootbuizerd : 29-12 1 ex. 15.00 uur Oosterhoutse bos (K.
vande poel, fam. Braam) en 1 ex. 15.30 uur
Groenlanden (Th. Braam, W.Hagemeyer).
- Wespendief : 9-12 1 ex. → ZO Kopse Hof (BN).
- Havik : 19-11 4 ex. Hatertse Vennen (BN); 26-11 1 ex.
Groenlanden (W); 6-12 1 ex. → Z Hatert (B.
Vos); 16-12 1 ex. Maas, traject R-14 (ww-t);
25-12 1 ex. ♂ Jansberg (BN).
- Sperwer : zeer veel waarnemingen.
- Rode wouw : 15-11 1 ex. Kekerdomse waard (P.v.d.Langerijt);
3-12 1 ex. idem (P.v.d.Langerijt, F.Sterck);
5-12 1 ex. Roelofsven Hatertse Vennen (H.
Adriaansz).
- Blauwe kiekendief: 2-11 1 ♀ Den Hoek, Groesbeek (JT); 24-11 1
ex. Malden (P); 28-11 1 ♀ Oude Waal (RS);
30-11 1 ♀ → Z Hoekse waard (Hus); 3-12 1 ♀
Oude Waal (M.Sterck); 5-12 1 ♀ Kaliwaal
(F.Sterck, W.Boeren); 10-12 1 ♂ jagend Wyler-
meer (NJN); 25-12 1 ♂ Millingerwaard (K.van-
depoel, fam. Braam).
- Slechtvalk : 3-12 1 ex. Bijland (F.Sterck, P.v.d.Langerijt)
17-12 1 ex. Oude Waal (NJN).
- Smelleken : 5-11 1 ex. Reichswald (BN); 12-11 1 ex. Oude
Waal (NJN); 17-11 1 ♂ en 1 ♀ Millinger-
waard (BN); 9-12 1 ♀ Heeswijk, Cuijk (dV);
16-12 1 ex. Waal, traject L-6 (ww-t).
- Houtsnip : 15-12 1 ex. 's nachts door volle maan → Z
Albertinum Nijmegen (W); 21-12 1 ex. Heijendaal
Nijmegen (RG).
- Bokje : 9-12 1 ex. → NW Bisonbaai 17.15 uur (BN).
- Grote Mantelmeeuw: 12-11 3 ex. Kaliwaal (NJN); 26-11 2 ex. idem
(P); 9-12 2 ad. Bisonbaai (NJN).

- Holenduif : nov.-dec. ca. 20 ex. Molenhoek (P); 18-11 en 16-12 resp. 30 en 22 ex. Maas, traject L-15 (ww-t).
- Ransuil : 3-12 ca. 20 ex. op vaste slaappleats Carmelbos (NJN); 22-12 5 ex. op vaste slaappleats in Duitse Ooy (P).
- Velduil : 18-11 1 ex. hoog boven Kaliwaal cirkelend achternagezeten door kraai en 1 ex. jagend langs strang voor Kaliwaal (NJN).
- Kerkuil : 3-12 1 ex. Hatertse brug (BN).
- IJsvogel : 1-11 1 ex. Tiengeboden Ooypolder (OH); 12-11 1 ex. Groenlanden (NJN); 18-11 en 20-11 1 ex. bij afgraving achter Oude Waal (Hus); 9-12 1 ex. Linge t.h.v. Rijksweg 52 (RS); 21-12 1 ex. idem (DD); 25-12 1 ex. Groene water Jansberg (BN).
- Boomleeuwerik : 14 ex. → 0 Groenlanden-zuid (NJN); op 12-11; 30-11 6 ex. four. Hoekse waard (Hus); 16-12 1 ex. op akker Loenense bos (DD).
- Waterpieper : 6-11 2 ex. Oude waal en minstens 3 ex. four. tussen graspiepers Bisonbaai (Hus); 12-11 4 ex. Oude waal (NJN); 15-11 minstens 5 ex. four. Oude waal (Hus); 17-11 1 ex. Oude waal en 1 ex. Bisonbaai (BN); 30-11 1 ex. Oude waal en 1 ex. Waal, Hoekse waard (Hus).
- Oeverpieper : 6-11 2 ex. four. Millingerwaard (Hus).
- Witte kwikstaart : 22-12 slaappleatsje van 5 ex. bij Linge Elst (DD).
- Grote gele " : 1-11 1 ex. Tiengeboden (OH); 4-11 1 ex. Mies Groesbeek (JT); 12-11 1 ex. Homoet (DD); 26-11 1 ♂ Linge Elst (DD); 9-12 2 ex. Linge bij Snodenbroek (RS); 27-12 1 ex. Lent (P). 3-12 en 6-12 1 ex. jachthaventje Nijmegen (F. Sterck en P.); 9-12 1 ad. ex. overvl. Linge Elst (DD).
- Klapekster : 12-11 1 ex. Duffeltdijk Leuth (RG, HG, NJN); 3-12 en 31-12 1 ex. omgeving Wylersmeer (Hermsen); 9-12 1 ex. nabij Heerenven Hamert (L, Hermsen); 26-12 2 ex. beide biddend; de Hamert (K. vandepoel, fam. Braam).

Bij de telling op 18 november hadden we goed zicht, een wisselende bewolking en temperaturen tot wel 12° C bij een frisse bries uit het zuidwesten.

Langs de Waal waren de tellers: 2L-3L: O.v.Hoorn, J.v.Dokkum, C. ten Ham, E.Smith; 4L-8L: J. de Vrieze, R.Gorissen; en langs de Maas waren het: 13L-15L: H. & A. Meekes-v.Swaay, M.Cox, B.Engelen; 13R-15R: F.Richter, Th.Wilbers sr., Th. & A.Wilbers-v.d.Munckhof; 16L-18L: Hk. de Vries, F.Bloemendaal, R.Schuurkes, J.Sikkema; 16R-18R: P.Egelmeers, P.v.Iersel, M.Reijnders, G.Schreurs.

Op 16 december was het zicht maar matig, de bewolking zwaar, de temperatuur 5° C en hadden we een stijve bries noord tot noordoost.

Voor de Waal waren de telgenoten: 2L-3L: O.v.Hoorn, J.v.Dokkum, C. ten Ham; 4L-8L: R.Gorissen, M.v.Dongen, P.v.Iersel, G.Schreurs; en wat de Maas betreft: 13L-15L: H. & A.Meekes-v.Swaay, B.Engelen, H.Pennarts; 13R-15R: F.Richter, F.Nillesen; 16L-18L: Hk. de Vries, R.Schuurkes, J.Sikkema; 16R-18R: P.Egelmeers, M.Reijnders, Th. & A.Wilbers-v.d.Munckhof.

Ook nu kreeg ik weer de gegevens van de jeugdbonders over hun Ooytellingen. Zij telden op 12 november bij heldere lucht en windstil weer, met o.m. W.Helmer, B.Nolet, J.Dirkmaat, B.Vos, W.Hagemeijer en W.Boeren en op 17 - 19 december bij veranderlijk zicht en lichte vorst met o.m. W.Helmer, B.Nolet, J.Dirkmaat, W.Boeren, M.Klaassen en E.Quené.

Bij vergelijking van de resultaten moet natuurlijk bedacht worden dat de jeugdbonders in de Ooy een groter gebied met meer mensen afgaan. Soms zien we echter verschillen die hierdoor niet verklaarbaar zijn; zo werden op 16 december door O. van Hoorn c.s. 83 futen geteld, door W.Helmer en de zijnen 152; maar voor de smient waren deze getallen respectievelijk 183 en 15 !!

Willen de heren dit eens verklaren?

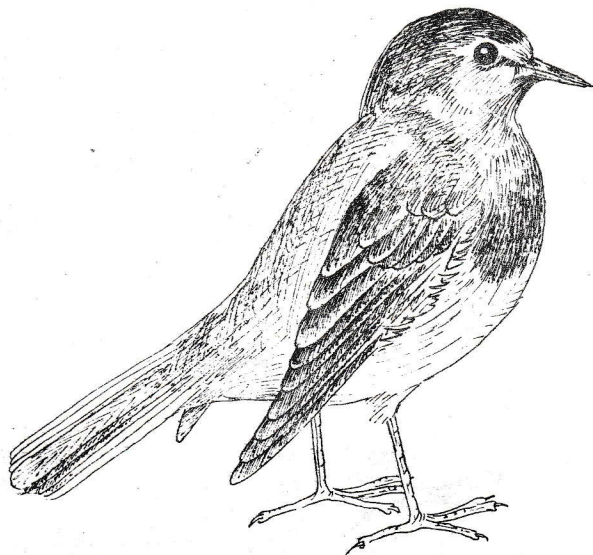
★ Henk de Vries, J.v.Cuykstraat 46, Cuyk.

rivier	A A L					M A A S					
	2L	3L	4L	5-6L	7-8L	13	14	15	16	17	18
rakken											
fuut	24	32	64	4	104		2	7	2	3	1
kuifduiker									1		
dodaars		2		2	3					2	4
blauwe reiger	8	16	7	7	6	12	3	3	7	1	4
wilde eend	302	18	116	15	154	138	465	267	107	10	30
wintertaling	143	69	4		20		47				
krakeend	2	12									
smient	172		1							2	
pijlstaart	5	9		1							
slobeend	45	54			13						
kuifeend	24	25			7	25	35	8	1	130	150
tafeleend	18	40	50		3	20	97	60	4	80	
brilduiker		2									
nijlgans	8	2									
knobbelzwaan	2		6		1			9			
kleine zwaan						10					
buizerd	10	5		9	1	9	5	7	2	2	1
sperwer		3					1	1	1	1	1
torenvalk	3	10		3	1	4	10	9	12	4	4
fazant								1			
patrijs		2					4		16	4	4
waterhoen	4	11	9	10	4	66	75	24	51	13	57
meerkoet	383	495	473	241	246	75	403	87	198	244	142
scholekster	1				2						
kievit	4100	130	249	6	1	171	422	30	487	4196	6331
goudplevier	62									4	
watersnip	1			1	12	1					
wulp		25							33	32	4
zwarte ruiter	2										
kemphaan	3	8									
gr. mantelmeeuw	1	1									
zilvermeeuw						3			1	1	
stormmeeuw	6	3				6	2	3	24	29	1
kokmeeuw	348	345	412	192	58	541	417	214	1824	440	717
holenduif								30			
houtduif	865	10	2	90	1	563	216	108	235	176	42
turkse tortel	9					6		14		27	
steenuil											1
gr. b. specht		1		1		1					
veldleeuwerik	6						10	40	33	40	36
graspieper	2	3		5	5		4		1	1	
winterkoning		3				2	1			2	
heggemus	1	1					1		1		1
grote lijster	3	10		5		2	2		1	3	
kramsvogel	3	152		3	20	105	32	43	16	23	36

18 NOVEMBER 1978

13

rivier	W A A L					M A A S					
	2L	3L	4L	5-6L	7-8L	13	14	15	16	17	18
zanglijster				2		1		1			
koperwiek	53	36		11		57	9	13	34	6	16
merel	3	34	3	11		33	6	9	14	7	9
zwarte roodstaart		1									
roodborst	1					1	1		2	1	1
goudhaantje		1									
koolmees		4		2	1	26	11	11	8	4	3
pimpelmees		1		2		7	5	5	4		
matkop		1				3		2	1		
staartmees						13					
rietgors								1			
groenling		2	5			2	1	16	35		
putter		3							1		
kneu						10	7				
frater									10		
vink		2				11	12	6			5
ringmus		3				89	59	146	19	40	10
spreeuw	48	87	7	26	293	222	113	117	519	283	440
zwarte kraai	6	13	73	34	31	198	60	121	177	141	151
roek						30	146	24	13	15	161
kauw	162					79	29	102	74	237	381
ekster	17	14	14	29	2	76	57	58	86	69	30
vlaamse gaai		1		2		11	2	1	6		3

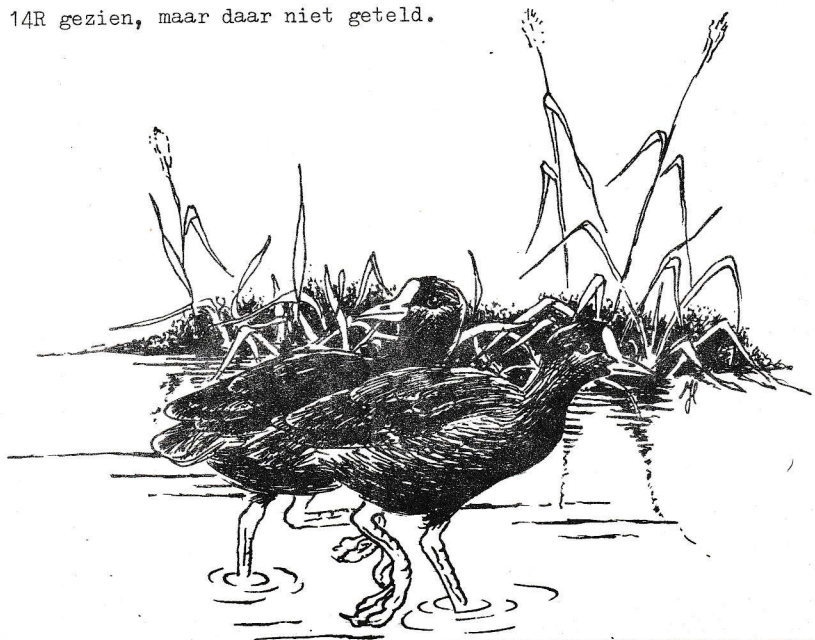
rivier	W A A L					M A A S					
	2L	3L	4L	5-6L	7-8L	13	14	15	16	17	18
fuut	19	64	19	6	210		1	3	1	1	2
dodaars		1	3		7	1	1	1		11	4
blauwe reiger	5	10	14	5	2	10	9	1	9	7	4
roerdomp		1									
wilde eend	602	125	326	137	332	847	629	339	152	16	83
wintertaling	119	10	62		35	12	63	181			
krakeend	2										
smient	183				200						
pijlstaart	10			5	32						
slobeend		5			6						
kuifeend	19	64	39	7	10	7	23	100	24	176	5
tafeleend	4	35	115	24	2	200	11	213	39	81	
grote zaagbek	3				1			2			
nonnetje	14		15	11	8						
bergeend					1						
"ganzen"	60		35				13			+)12	
rietgans	2								8		
knobbelzwaan	6	10		4	2				3		5
kleine zwaan			10			17					
buizerd	10	12	4	4	3	7	11	4	7	4	4
sperwer		1		2	1		1		1		
havik							1				
smelleken				1							
torenvalk	3	3	1	4	3	2	3	2	5	3	2
fazant			4	12	3	3				2	
patrijs			7				5	10	15		
waterhoen	5	37	8	11	26	60	51	21	94	58	87
meerkoet	713	983	584	208	402	571	439	365	1245	594	445
kievit						1	2		46	75	
wulp	16							2	2	13	8
grote mantelmeeuw	1				1						
kleine mantelmeeuw		1	1	2	1						
zilvermeeuw	7			15	12		2		5	1	1
stormmeeuw	2	9	3	4		4	6	1	184	77	8
kokmeeuw	102	373	41	40	72	797	583	346	1822	283	333
holenduif							3	22	1		
houtduif	232	188	76	60		283	328	145	679	100	42
turkse tortel	10	1				1	3	4	2	3	
steenuil						1					
grote bonte specht			2	2			1		1	1	
veldleeuwrik	120					21			28	46	3
graspieper							7		5		
winterkoning				2		1	2		1		1
heggemus		2				1			1		
grote lijster	1	1		1		1		5	4	4	1

16 DECEMBER 1978

15

rivier	A					S					
	W	A	A	L		M	A	A	S		
	2L	3L	4L	5-6L	7-8L	13	14	15	16	17	18
rakken											
kramsvogel	1						45	27	29	29	30
zanglijster		1				2	2		2		
koperwiek						25	17	13	1	10	2
merel	2	11	6	21		15	38	13	19	15	1
roodborst				1		1					
koolmees	1	3		3	1	2	4		1	4	1
pimpelmees			2	8	8				3	2	1
matkop				1					1		
boomkruiper				2							
geelgors		1									
groenling		1						3	2		
putter	12										
kneu				1					6		
vink						3		5	1		
ringmus						44	112	2	71	1	
spreeuw	53	300	5	10	138	252	66	304	483	76	268
zwarte kraai	3	18	33	33	66	152	50	25	260	107	138
roek	33					135	53	71	52	54	133
kauw	50					414	97	2	138	143	152
ekster	2	11	40	10		38	62	41	116	41	26
vlaamse gaai				1		4	4	1	3	2	

+) ook op 14L en 14R gezien, maar daar niet geteld.

12 NOV. en 17 - 19 DEC. 1978

17

gebied	Circuul		Oude Waal		Groenland		Bisonbaai		Jonkmansh.		Kaliwaal		Ooyse Gr.	
	nov	dec	nov	dec	nov	dec	nov	dec	nov	dec	nov	dec	nov	dec
fuut	4	1	4	1	1	1	31	108	3		15	41		
roodhalsfuut							1							
dodaars	1	3	7	4	3								1	
blauwe reiger	8	5	22	7	6	3	1	6			4	4		4
roerdomp			1	1										
wilde eend	15	49	43	99	34	22	3	40	46	15	192	276	2	
wintertaling			23	16	21				19		4	34	1	
krakeend			18	2		5			13					
smient											93	15		
pijlstaart			16	4							3	2		
slobeend			125	2							45	2		
kuifeend	9	2	36	18	6	18		6	2		8	5		3
tafeleend			67		7		1				22			
gr. zaagbek												4		
nonnetje												54		
bergeend												2		
grauwe gans											1			
kolgans +)		3		49		12		36				33		17
rietgans +)		3		39		80		16				71		7
nijlgans									2		12			
"ganzen" +)		45												
knobbelzwaan			2	2		2		1			10	8	5	
kleine zwaan											11			
buizerd	18	20	6	6	3	7	1	3	1	4	1		1	2
sperwer	2	1	2	1	3	1			1			1		2
slechtvalk				1										
smelleken			6		2			1			1	1		1
torenvalk	16	8												
fazant	21		17	22	12			3	2		1		1	14
patrijs	22	11			5		4				14	13	2	
waterral					5									
waterhoen	15		14		10				21				1	
meerkoet	148	272	134	72	102	50	169	560	46	40	370	352	2	206
kievit	4069		14		176				82		136		85	
goudplevier	6													
watersnip			1		2			1	7		25			
wulp	11		2					3	1			16		6
witgatje			1				1	1	2					1
zwarte ruiter							5							
gr. potruiter	1		2		1		2							
kl. strandlop.											2			
bonte strandl.											8			
krombekstr. l.											1			
kemphaan							2	3						
gr. mantelmeeuw											3			

+) door verschillende teldata zijn de aantallen onnauwkeurig.

De eerste telling van dit seizoen is een redelijk succes en wel om de volgende redenen.

- 1) Vergeleken met voorgaande jaren is het aantal deelnemers flink uitgebreid.
- 2) Door deze uitbreiding was het mogelijk het gebied met ongeveer 53% uit te breiden. Nieuw zijn de gebieden 10,11,12,13 en 2b. Helaas zijn 2 gebieden niet geteld namelijk 13-west (Betuwe), 9-oost en 10.1 (Berger Heide). Hopelijk gebeurt dit wel in de komende maanden. Omdat 9-oost in voorgaande jaren altijd geteld is, is hier extra geteld en wel op 24 december. Met nadruk moeten we nogmaals verzoeken om-verhinderend tijdig door te geven, zodat het mogelijk is om andere oplossingen te vinden.
- 3) Het zag er naar uit dat het weer ons lelijk zou opbreken. Begin december viel er vorst in, vlak voor de telling gevolgd door dooi, met veel regen en wind. Het telweekeind zelf kenmerkte zich door redelijke tot goede telomstandigheden. Alleen vrijdag 8-12 was slecht en koud. Zaterdag was het zicht goed, alleen stond er een fikse wind (6°C). Zondag was aan de sombere kant, meest droog met nauwelijks wind (10°C). Maandag was fantastisch, het was zonnig en de temperatuur liep op tot 12°C . Vlak na de telling viel weer de vorst in.

Waarnemingen en resultaten

Algemeen

De resultaten waren boven verwachting goed. Een minimum in de muizenstand, dat afgelopen zomer een slecht broedseizoen van uilen en valken veroorzaakte, deed vrezers dat er deze winter weinig stootvogels zouden zijn. De vorstnival en de sneeuw zouden dit nog kunnen versterken. Toch zijn er meer stootvogels geteld dan tijdens de voorgaande decembertellingen met uitzondering van de torenvalk.

1. Buizerd

In totaal werden 555 exemplaren waargenomen, dit betekent dat voor het gehele telgebied een dichtheid werd bereikt van meer dan 1 ex/km^2 ($1,03$). In het gebied dat nu voor het derde jaar goed geteld wordt ($1 \text{ t/m } 9$) werd weer een hogere dichtheid vastgesteld (dec.76 $0,84 \text{ ex/km}^2$, dec.77 $1,06$, dec.78 $1,20$).

Tabel 1. Dichtheid van de buizerd (ex/km^2)

	dec78	dec77		dec78	dec77
1.	0,8	0,7	8.	1,4	1,3
2A	0,4	0,1?	9.	1,1	1,0
2B	0,7		10.	1,2	
3.	1,0	1,1	11.	0,3	
4.	2,2	2,1	12.	0,5	
5.	1,6	0,8	13.	1,6	
6.	0,7	0,6	T	1,03	
7.	0,8	1,1			

Sterke toename: 5 en 2A (In 2A was het aantal waargenomen in dec77 echter extreem laag)
Lichte toename: 1,4,6,8,9
Lichte afname: 3
Sterke afname: 7

NB: Het in de totaallijst opgenomen aantal voor 2 geldt voor het oude gebied (2A) én een nieuw gedeelte bij Batenburg (2B).

De nieuwe gebieden in de Betuwe (13) vallen ondanks hun openheid en het feit dat ze verkaveld zijn beslist niet tegen. De Duffelt is evenals vorig jaar weer koploper met ook als vorig jaar een erg hoge dichtheid in het Wylerbroek. Het bekken van Groesbeek lijkt met het jaar beter te worden (5).

Tabel 2. Deeltelgebieden op volgorde van dichtheid ($1,5 \text{ ex/km}^2$ en hoger)

4.3 Wylerbroek	4,0	4.7 Eikholt	2,4	8.4 Middelst.Weiden	1,8
4.5 Salmorth	3,0	5.3 Hogewald	2,3	13.2 Raayen	1,8
4.2 Zelhem	2,7	5.5 de Plak	2,2	8.1 Maaskemp	1,6
5.1 Klein-Amerika	2,7	3.2 Circul	2,0	13.3 Holl.Broek	1,6
4.4 Kranenburger Br.	2,6	7.6 het Bord	2,0	1.6 Lindenholt	1,5
8.5 Boxm.Weiden	2,6	8.3 Hoge Hoek	2,0		
4.1 Hoefslag	2,5	7.7 Broekkant	1,9		

De verspreiding van de buizerden was in enkele gebieden duidelijk afwijkend van voorgaande jaren. Het sterkst kwam dit tot uiting in de gebieden 1 en 4. In

gebied 4 werden in een ongeveer 2,5 km brede strook van Wyler via Niel naar Düffelward veel minder buizerden gezien dan in december 1977, terwijl in de gebieden ten noorden en ten zuiden hiervan en op Salmorth meer buizerden gezien werden.

Ook in gebied 1 (de Velden) minder buizerden in het centrale komkleigebied; ze zaten nu meer langs de zuidrand, op het traject Afferden-Bergharen-Woezik-Lindenholt. Misschien heeft de latere start van de polderbemaling dit jaar hier mee te maken, waardoor het komkleigebied te nat kan zijn geweest voor de buizerden.

2. Torenvalk

a. aantal. De aantallen van deze soort zijn laag vergeleken bij voorgaande december-tellingen:

december	1975	1976	1977	1978
op basis v. 1976 = 100	53	100	123	67

In totaal werden nu 182 ex. gezien; dit komt overeen met een dichtheid van 0,34 ex/km².

De mogelijke oorzaken van dit lage aantal: 1. het slechte broedseizoen: weinig paren, weinig jongen) 2. ongunstige omstandigheden in het winterkwartier (weinig voedsel, vorstperiode); Dit hangt wel samen met de 3-jaarlijkse veldmuizencyclus: nu een minimum. 3. de vrij harde wind op zaterdag 9 dec., waardoor mogelijk exx. over het hoofd gezien zijn; naar verwachting zal dit echter geen wezenlijke invloed op het totale aantal hebben.

Bekijken we de gem. dichtheden voor de diverse hoofdtelgebieden: (ex./km²)

gebied	dichtheid	gebied	dichtheid	gebied	dichtheid
1. de Velden	0,1	5. Groesbeek	0,3	10. Maasduinen	0,4
2. Maaskant	0,3	6. Milsbeek	0,4	11. de Broeken	0,1
3. Ooy	0,7	7. Beerse Maas	0,2	12. Maas&Waal	0,2
4. Düffelt	0,5	8. Maasheggen-n.	0,8	13. Overbetuwe	0,2
		9. Maasheggen-z.	0,6	T. totaal	0,34

dan blijken de beide ooypolders (3 & 4) en de maasheggen (8 & 9) eruit te springen. Voor al deze gebieden zijn dan ook verkavelingen aangevraagd.

b. geslacht. Van 50 ex. (27,5% van het aantal) is een aantekening van het kleeed gemaakt; 20 ex. ♀/juv. ♂ (bruine kop; bruine, sterk gebandeerde staart) en 30 ex. adulte ♂ (grijze kop; grijze, nauw. gebandeerde staart, wel met eindband) Doordat zo'n laag % werd 'gesekest', is het niet goed mogelijk diepergaande conclusies te trekken: één afwijkend gebied, i.c. Ooy-oost, met meer ♀♀ dan ♂♂, verandert het beeld voor het gehele gebied te sterk.

We kunnen u alleen maar verzoeken toch zoveel mogelijk de geslachten te vermelden!

c. verhouding tov. buizerd. Er werden 3x zoveel buizerden dan torenvalken gezien; dat was nog niet eerder zo tijdens onze serie december-tellingen. Dec. '75 komt er nog het dichtst bij, b : t = 2,3. Ook toen een muizenminimum. Verhouding aantallen van buizerd : torenvalk in de verschillende gebieden:

gebied	verh.	gebied	verh.	gebied	verh.	gebied	verh.
1. Velden	8,0	5. G'beek	5,0	9. Maas-z	1,1	13. Betuwe	9,4
2. Maask.	2,2	6. M'beek	1,7	10. Maasd.	3,0		
3. Ooy	1,5	7. B'Maas	3,2	11. Broek	1,7		
4. Düffel	4,1	8. Maas-n	1,8	12. Maas&W	2,5	T. totaal	3,05

Opvallend is de voor de torenvalk ongunstige verhouding in de gebieden 1 en 13. Mogelijk is in deze zeer open en recent verkavelde gebieden de veldmuizenstand extra laag; de merkwaardige verspreiding der buizerden in gebied 1 kan dit ondersteunen.

3. Sperwer

a. aantal. 't Rekordaantal van 78 ex. werd waargenomen; al is de mogelijkheid van doublures natuurlijk niet uitgesloten. Die 78 ex. zijn goed voor een gem. dichtheid van 0,14/km² (dec.'77: 0,05). Uitsplitsing per hoofdtegebied levert de volgende cijfertjes op:

gebied met resp. dichtheid per km ² , afgerond op decimalen (0,1 ev.)						
1. 0,1	3. 0,0 (0,05)	5. 0,4	7. 0,1	9. 0,5	11. 0,1	13. 0,2
2. 0,1	4. 0,3	6. 0,1	8. 0,1	10. -	12. 0,1	T 0,14

De dichtheden der open gebieden (1,3,11,12,13) zijn erg laag, en dat is wel volgens de verwachting. 2,6 en 7 zijn ook wel tot de open gebieden te rekenen, al zorgen aangrenzende bossen voor complicaties; terwijl de positie van gebied 5 (Grosbeek) tov. de omliggende bossen zodanig is dat dit blijkbaar ruimschoots opweegt tegen het onmiskenbaar open karakter van het gebied. Het lage waargenomen aantal van gebied 8 is gewoon 'bad luck': volgende keer beter. Datzelfde geldt voor gebied 10.

Interessant is toch wel de toename in aantal waarnemingen sinds de eerste dec. tellingen:

	dec. 1975	1976	1977	1978
waarnemingen	13	9	19	78
verhouding in gebiedsgrootte	3	4	4	6

Een corrigerende factor is, dat in 1975 en 1978 resp. een kleiner en een groter gebied geteld is dan in de tussenliggende jaren. (voor de doe-het-zelvers)

b. geslacht. Van 52 ex. (66,7%) werd het geslacht vermeld:

♂ 22 ex. wv. 6 juv. en 2 ad.
♀ 30 ex. wv. 6 juv. en 4 ad.

c. telwijze. Hoe dicht verschillende sperwers bij elkaar kunnen opereren moge blijken uit de volgende voorbeelden. In gebied 4.9 (Grieth) werden binnen een straal van 300 m. 3 verschillende eerstejaars ♀♀ gezien, bovendien nog een ♂; in gebied 2.6 (Sluispolder) iets dergelijks: 3 ex. (2 ♀♀, 1 ♂) in één boom). De beste werkwijze is dan ook: alle waarnemingen voor 1 ex. tellen, tenzij duidelijk is, dat het om hetzelfde ex. gaat.

4. Havik

5 haviken werden geteld tijdens de telling. In gebied 1 vloog een vrouwtje over het Beuningse Broek en in gebied 5 werd een juv. mannetje vlakbij het Nederrijk waargenomen. In de Duffelt (4) werden 3 ex. gezien, resp. een mannetje bij boerderij Horndrick ten o. van Mehr, een eerstejaars ♂ bij de Grüner Weg en tenslotte een eerstejaars wijfje in het Kranenburger Bruch, opgejaagd uit een meidoornheg door 2 kraaien. Het ♂ bij Mehr kan dezelfde geweest zijn welke op 7-12 iets meer ten n.o. op een weidepaal werd waargenomen (afstand ruim 1 km.). Op diezelfde dag werd nog een havik bij Kekerdom waargenomen.

5. Smelleken

Nog niet eerder werden zoveel ex. (6) waargenomen. Liefst 3 ex. in de Zure- en Zoetepasweiden (9.1 en 9.2); één in het Rijkevoorstse Broek (11.3), één bij Nielt (7.1) en tenslotte een wijfje of juv. ♂ in de Ossenkamp (8.7). Al deze smellekens bevonden zich binnen 5 km. van de Maas tussen Katwijk en Vierlingsbeek.

6. Blauwe Kiekendief

In gebied 6 werd bij Langehorst een adult ♂ gezien en op de Hamert (10.2) een wijfje of juv. ♂. Donderdag 7-12 werden in het oostelijk deel van de Duffelt een adult ♂ en een wijfje/juv. ♂ bij resp. Spyck en Rindern gezien; tijdens de telling op zondag 10-12 werden aldaar geen ex. meer waargenomen.

7. Rode Wouw

Vlak voor de telling zijn enkele ex. ten westen van Nijmegen doorgetrokken:

2-12	1 ex. tolbrug Tiel - Wamel	(wrn. A. Vink)
3-12	1 ex. Horssen → z.	(L&J vd. Bergh)
5-12	1 ex. Hatertse Vennen	(H. Meekes, A. v. Swaay)
7-12?	1 ex. omgeving Beuningen	(F. Richter)
9-12	1 ex. Hedel	(R. Reynen)
9-12	1 ex. Zaltbommel	(R. Reynen)

B. Niet - stootvogels.

De vorstperiode vlak voor de telling heeft voor fikse verschuivingen gezorgd, vooral onder de steltlopers. Na half november was er sterke doortrek van oa. plevieren en Kieviten.

1. steltlopers. In de Velden, ten w. van Nijmegen, waren tot ver in november 10 à 15.000 Kieviten benevens flinke aantallen goudplevieren aanwezig. Van de laatste soort zelfs meer dan de laatste jaren gebruikelijk was (naar schatting 1200-1500 ex. op de diverse pleisterplaatsen in het land van Maas&Waal). Even ten w. van het Personenbos werden 1x zelfs ca. 1000 ex. geteld. Op de officiële goudplevierenteldag (16 nov.) waren de meeste echter al weg. Op 26 nov. waren er in de west. Duffelt nog zo'n 270 ex.

Verder moeten er honderden watersnippen op de zeer drassige weilanden van de Velden gezeten hebben, gezien de aantallen die langs de veldwegen werden opgejaagd, in okt./nov.

De wulpen werden tijdens de telling sterk verspreid in kleine groepjes op de velden aangetroffen, echter niet/nauwelijks in de Duffelt en de Ooy. Mogelijk is de slaappleats in de Millingerwaard door de ontgrondingswerkzaamheden verstoord?

Voor de derde achtereenvolgende winter werd een groep kemphanen geteld in de Ooy; ook witgatjes mogen tot de meer geregelde wintergasten van ons gebied gerekend worden: ze werden in 5, uiteengelegen hoofdtelgebieden langs wateringen en beeklopen aangetroffen.

2. ganzen. De eerste vier rietganzen werden op 26-11 gezien am Hecken, onder Keeken; tijdens de telling van 10 dec. was 't aantal alweer veel groter: bijna 1300 ex, waaronder opvallend veel kolganzen. Na de telling zijn er nog 16 canadaganzen op Salmorth gezien, benevens 1 brandgans (vd. Bergh); het aantal ganzen liep verm. oiv. een nieuwe kougolf verder op tot ca. 3.000 ex (Salmorth) Aanzienlijke verplaatsingen deden zich voor, bijv. onder Wychen in ca. 2 uur ruim 350 (riet)ganzen in o. richting op dinsdag 19 dec. (// aan Maas)

3. reigers. 't aantal jannen neemt nog steeds toe; bijzonder veel weer in de streken ten w. van Nijmegen; de gebieden 1 en 12 nemen de helft van het totale aantal voor hun rekening. Veel reigers zaten op/langs de sloten itt. in dec.'76, toen er erg veel op de weilanden fourageerden. In het voorheen reigerloze Groes-beek worden er nu regelmatig enkele geteld (nu 6).

In de Ooy werd een roerdomp gezien; tijdens een telling 1 week eerder, 2 ex in de w. Ooy (O. v. Hoorn).

4. kraaien. Het nieuwe telgebied 11, het voormalige elzenbroekgebied tussen St. Anthonis, Mill en Haps heeft voor een flinke opwaardering van het aantal kraaiachtigen gezorgd; vooral roeken zitten er veel op de door de meeste andere vogelsoorten versmaad 'biljartlakens', waarin het gebied sinds een ruilverkaveling is omgetoverd. Ook in het, later getelde, Maasveld (9.4) opvallend veel roeken, verm. ivm. een slaappleats in de buurt. Bonte kraaien bleven uitsluitend beperkt tot het vrij kleine nog onverkavelde stukje Hollanderbroek (11.1). Dit gebiedje nog met elzen-berkenhoutwallen gestoffeerd was duidelijk vogelrijker dan de rest van de Broeken. Hier ook nog een russische kauw (met witachtige nekkring).
5. futen. De dodaars hield zich in flinke aantallen op de weteringen op. Eruit springen gebied 1, gebied 2.1 (stadsvijvers van Dukenburg) en gebied 11, waar mm. op de st. Anthonisloop verrassend veel ex. aanwezig bleken. De waarnemers in de gebieden 7 en 11 worden dan ook vriendelijk verzocht hier extra op te letten, ook vanwege het mogelijke voorkomen van witgatjes langs de div. ramen etc. De fuut was in gering aantal op de binnenwateren aanwezig: ca. 10 ex.
6. diversen. Grote gele kwikken werden buiten de trad. overwinteringsplaatsen (gebied 2 en 5) alleen bij Druten gezien. Ysvogeltjes werden ondanks de vorstperiode nog waargenomen bij Elst en in de O. Ooy. Het aantal klapeksters was weer zeer gering; slechts in hun laatste 'bastions' nl. in de Ooy en op de Hamert zijn er 2 gezien. Vermeldenswaard verder nog een flinke troep putters in de Staartjeswaard (1.1) en een juv. ♂ brilduiker op een vijver langs de Dukenburg. Ibv. Leuth nog een groep van 80 grote lijsters. Overal veel kramsvogels, minder koperwieken.

Zonder de medewerking van de volgende personen zou deze telling niet mogelijk zijn geweest; onze welgemeende dank aan:

G. Boumans (9); W. vd. Zande (3);
 W. Aben (11); J. Bellemakers (11); L. vd. Bergh (1, 12); J. vd. Bergh (1, 2B, 12)
 F. Bloemendaal (13); H. de Bruin (4); J. v. Dokkum (1); M. v. Dongen (8); D. v. Dorp (13); R. Gorissen (1); C. ten Ham (3); hr & mevr. W. Hermsen (10); F. Husting (1); P. v. Iersel (8); Q. v. Hoorn (3); H. & J. Klaassen (5); H. Meeke (2)
 G. Muskens (4, 5, 9); M. Reyniers (8); F. Richter (4); G. Schreurs (8); R. Schuurkes (13); A. v. Swaay (2);
 R. Vos (3); F. Walvius (3); H. de Vries (7); Th. & Th. & Th. Wilbers (8); J. Thissen (4, 6, 9); D. Visser (1, 2, 4, 9)

Telling dec. 1978

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	T
1. buizerd	64	44	43	174	45	22	19	27	17	6	12	35	47	555
2. torenvalk	8	20	28	42	9	13	6	15	15	2	7	14	5	182
3. smelleken	-	-	-	-	-	-	1	1	3	-	1	-	-	6
4. sperwer	6	9	2	20	10	3	2	2	10	-	2	7	5	78
5. havik	1	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5
6. bl. kiek	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2
totaal	79	73	73	239	65	39	28	45	45	9	20	56	57	828

4. kraaien. Het nieuwe telgebied 11, het voormalige elzenbroekgebied tussen St. Anthonis, Mill en Haps heeft voor een flinke opwaardering van het aantal kraaiachtigen gezorgd; vooral roeken zitten er veel op de door de meeste andere vogelsoorten versmaad 'biljartlakens', waarin het gebied sinds een ruilverkaveling is omgetoverd. Ook in het, later getelde, Maasveld (9.4) opvallend veel roeken, verm. ivm. een slaappleats in de buurt. Bonte kraaien bleven uitsluitend beperkt tot het vrij kleine nog onverkavelde stukje Hollanderbroek (11.1). Dit gebiedje nog met elzen-berkenhoutwallen gestoffeerd was duidelijk vogelrijker dan de rest van de Broeken. Hier ook nog een russische kauw (met witachtige nekkring).
5. futen. De dodaars hield zich in flinke aantallen op de weteringen op. Eruit springen gebied 1, gebied 2.1 (stadsvijvers van Dukenburg) en gebied 11, waar mn. op de st. Anthonisloop verrassend veel ex. aanwezig bleken. De waarnemers in de gebieden 7 en 11 worden dan ook vriendelijk verzocht hier extra op te letten, ook vanwege het mogelijke voorkomen van witgatjes langs de div. ramen etc. De fuut was in gering aantal op de binnenwateren aanwezig: ca. 10 ex.
6. diversen. Grote gele kwikken werden buiten de trad. overwinteringsplaatsen (gebied 2 en 5) alleen bij Druten gezien. Ysvogeltjes werden ondanks de vorstperiode nog waargenomen bij Elst en in de O. Ooy. Het aantal klapeksters was weer zeer gering; slechts in hun laatste 'bastions' nl. in de Ooy en op de Hamert zijn er 2 gezien. Vermeldenswaard verder nog een flinke troep putters in de Staartjeswaard (1.1) en een juv. ♂ brilduiker op een vijver langs de Dukenburg. Ibv. Leuth nog een groep van 80 grote lijsters. Overal veel kramsvogels, minder koperwieken.

Zonder de medewerking van de volgende personen zou deze telling niet mogelijk zijn geweest; onze welgemeende dank aan:

G. Boumans (9); W. vd. Zande (3);
 W. Aben (11); J. Bellemakers (11); L. vd. Bergh (1, 12); J. vd. Bergh (1, 2B, 12)
 F. Bloemendaal (13); H. de Bruin (4); J. v. Dokkum (1); M. v. Dongen (8); D. v. Dorp (13); R. Gorissen (1); C. ten Ham (3); hr & mevr. W. Hermesen (10); F. Husting (1); P. v. Iersel (8); O. v. Hoorn (3); H. & J. Klaassen (5); H. Meeke (2)
 G. Müskens (4, 5, 9); M. Reyniers (8); F. Richter (4); G. Schreurs (8); R. Schuurkes (13); A. v. Swaay (2);
 R. Vos (3); F. Walvius (3); H. de Vries (7); Th. & Th. & Th. Wilbers (8); J. Thissen (4, 6, 9); D. Visser (1, 2, 4, 9)

Telling dec. 1978

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	T
1. buizerd	64	44	43	174	45	22	19	27	17	6	12	35	47	555
2. torenvalk	8	20	28	42	9	13	6	15	15	2	7	14	5	182
3. smelleken	-	-	-	-	-	-	1	1	3	-	1	-	-	6
4. sperwer	6	9	2	20	10	3	2	2	10	-	2	7	5	78
5. havik	1	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5
6. bl. kiek	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2
totaal	79	73	73	239	65	39	28	45	45	9	20	56	57	828

Ondanks, of misschien wel dankzij, de extreme weersomstandigheden, is de januari-telling behoorlijk geslaagd. Drie deelvakken zijn niet of slecht geteld, dat zijn: 11.3, 11.4 en 13.1. Daarentegen is de Bergerheide (10.1) wel geteld, evenals een gebied bij Randwijk in de Betuwe (13.4 en 13.5). Alhoewel de niet getelde vakken weinig invloed op de totaalstelling uitoefenen, worden vergelijkingen met eerdere tellingen erg bemoeilijkt; we verzoeken u daarom nogmaals met klem om verhinderend of andere moeilijkheden z.s.m. aan de coördinatoren door te geven. Meestal blijkt er best een oplossing voor de problemen mogelijk te zijn. Overigens hulde voor de snelle inzending: binnen één week na de telling waren vrijwel alle formulieren ontvangen. 'n Extra applaus voor de fietsploegen, die, ondanks deniet zo prettige temperatuur, toch op pad gingen.

het weer.

In de voorgaande week was er een flinke laag sneeuw gevallen, wat gepaard ging met strenge vorst tot ca. -20°C . Sinds de beroemde winter 1962/3 was het niet meer zo koud geweest. Het weer tijdens de teldagen:

vrijdag 5 jan. - matige vorst; zonnig; windstil. Goed zicht

zaterdag 6 jan. - matige vorst; aanv. heilig; l. bewolkt; windstil. Redelijk zicht

zondag 7 jan. - lichte vorst; zwaar bewolkt; matige, koude ZW-wind; zicht redelijk

maandag 8 jan. - lichte dooi; plaatselijk sneeuwval; zw. bewolkt. Zicht matig/goed.

De telling viel nog juist binnen de vorstperiode; zondagavond viel de dooi in met sneeuw vanuit het zuidwesten. Slechts in twee gebieden (2 en 13) ontstonden zodoende de problemen. 'n Stuk van gebied 2B moest zelfs onder betere weersomstandigheden worden overgeteld in de loop van de, op de telling volgende, week. Gebied 13 werd vnl. op 10 en 11 jan. geteld.

algemeen.

De strenge winter leidde tot fikse verschuivingen in de vogelwereld. Om bij de stootvogels te beginnen: de toch al schaarse muizen werden door de sneeuwlaag helemaal onbereikbaar, zodat soorten als buizerd en torenvalk de keus hadden tussen wegtrekken of omschakelen op ander voedsel. Dat laatste is de buizerd blijkbaar beter gelukt, gezien de getelde aantallen; er was dan ook volop aas. De niet weggetrokken torenvalken gingen op de mussenjacht bij de huizen. De sperwers verdwenen uit de open gebieden bij gebrek aan zangvogels, en zochten meer de bosranden en de bebouwde kommen op, terwijl de havik juist meer de bossen uitkwam. Eindelijk ook weer eens flinke aantallen blauwe kiekens, deels doortrekkend. De spectaculairste veranderingen deden zich voor bij de anatidae oftewel de eendvogels. Typische wintersoorten deden massaal hun intrede, zoals de zaagbekken, terwijl andere, zoals smienten grotendeels verdwenen. Ganzen werden vrijwel overal gezien; de verspreiding wijkt deze winter duidelijk van de voorgaande af, deels veroorzaakt door het dichtvriezen van de plassen die als slaapplek dienst doen. De zangvogels verdwenen bijna volledig uit de open gebieden; veel lijsters zochten de woonwijken op, of fourageerden massaal in boomgaarden met ongeplukt fruit.

tabel 1 vergelijking jan. '79 met dec. '78 vwb. stootvogels, per hoofdtelgebied.

sterke toename ($\geq 20\%$)	1,5, 10*	2,5,8,10*	1,10*
toename		1,7	
gelijk ($\pm 5\%$)	8	3,12, T	
afname	2,3,7, T	4,6	
sterke afname ($\geq 20\%$)	4,6,12,13*	13*	13*
zeer st. afn. ($\geq 50\%$)	9,11*	9,11*	2,3,4,5,6,7,8,9,11*,12, T
soorten	alle stootv.	buizerd	torenv./sperwer

gebieden met stip: tijdens één der tellingen onvolledig onderzocht (10,11,13)

Opmerkelijk is ook de sprong van vak 4.8 (am Hecken), dit is vnl. een zeer open akkerlandgebied gelegen op de stroomrug van Düffelward naar Millingen. In december werden hier 13 buizerden geteld, nu 31. Er hielden zich hier dan ook veel duiven op. In het Land van Maas & Waal is dit keer geen enkel stuk, dat een gemiddelde van 1,5 ex. per km² haalt, al komen 't Wezelsche- en het Leeuwense Veld (1.5 en 12.4) er met een gemiddelde van 1.4 dicht bij. Ook de Ooy haalt geen hoge dichtheden.

2. ruigpootbuizerd.

Het aantal ruigpooten was hoger dan het lange tijd geweest is; er werden 4 ex. geteld (dec. 0). Het blijft echter moeilijk om een betrouwbaar onderscheid tussen de buizerd en de ruigpoot te maken, vooral als er zoveel ruigpootachtige typen onder de gewone buizerden voorkomen.

Van de opgegeven exx. was dat van gebied 10 wel een zekere (bevederd loopbeen). Van de exx. uit de Düffelt valt te zeggen, dat ze typische ruigpootkenmerken vertoonden, zoals fors formaat, naar verhouding lange vleugels, een elastische vlucht; daarbij bezat één ex. de 'typische' ruigpoot-tekening met witte bovenstaart en zwarte eindband, de tweede had dit laatste kenmerk niet.

Het is echter best mogelijk dat er nog enkele onopgemerkt zijn gebleven; daarentegen werden ook exx. met de 'typische' ruigpoot-tekening gezien, die echter géén bevederd loopbeen bleken te hebben.

3. torenvalk. aantal en dichtheden.

In totaal werden 71 ex. gezien; dit komt overeen met een dichtheid van 0,13 ex. per km². In december werd over vrijwel hetzelfde gebied nog een dichtheid van 0,33 ex./km² vastgesteld (182 ex.). Gezien het aantal verzwakte torenvalken - ca. 15 stuks - dat de laatste weken naar plaatselijke asylnhouders is gebracht, kan men veilig aannemen, dat tenminste een gedeelte van de niet meer waargenomen ex. gestorven is. Bovendien is een deel van de valken naar de bebouwde kom getrokken, de vogeltjes achterna. We vermoeden dat er ook wel torenvalken weggetrokken zullen zijn. Een toename bij de volgende telling, vooral wanneer de sneeuwlaag verdwenen is, kan dit vermoeden min of meer bevestigen.

tabel 5. dichtheid van de torenvalk (ex./km²) in de hoofdtelgebieden.

gebied	jan.'79	dec.'78	verandering	gebied	jan.'79	dec.'78	verandering
1	0,1	0,1	+40 %	9	0,2	0,6	-80 %
2A	0,1	0,3	-70 %	10	0,3	0,4	?
3	0,2	0,7	-80 %	11	0,1	0,1	
4	0,2	0,5	-60 %	12	0,1	0,2	-50 %
5	0,1	0,2	-70 %	13A	0,1	0,2	
6	0,1	0,4	-80 %	13B	-		
7	0,1	0,2	?	T	0,13	0,33	-61 %
8	0,3	0,8	-70 %				

cijfers met stip: telling niet compleet; vraagteken: aantal te gering; 13A: het gebied dat ook in dec. geteld werd; 13B het nieuwe gebied rond Randwijk

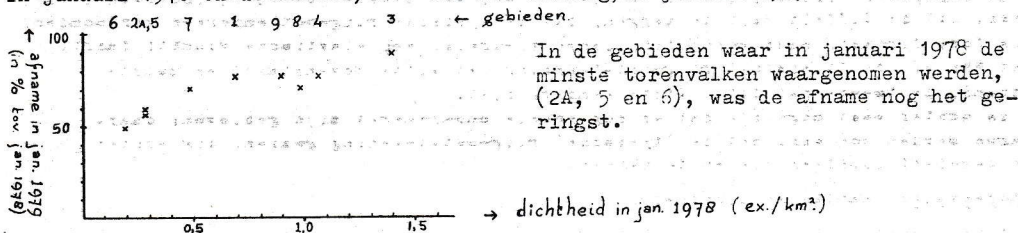
In gebied 1 werden méér torenvalken waargenomen. In december was het aantal echter zeer gering, mogelijk dat toen de krachtige wind een rol speelde (zie verslag dec. '78).

Tenslotte nog een vergelijking met de telling van jan.'78 over de telgebieden 1 t/m 9. Getelde aantal toen 262 ex. tegen 56 nu.

tabel 5b. dichtheid van de torenvalk (ex./km²) in de hoofdteelgebieden.

gebied	jan.'79	jan.'78	verandering	gebied	jan.'79	jan.'78	verandering
1	0,1	0,7	-80 %	6	0,1	0,2	-50 %
2	0,1	0,3	-60 %	7	0,1	0,5	-70 %
3	0,2	1,4	-90 %	8	0,3	1,0	-70 %
4	0,2	1,1	-80 %	9	0,2	0,9	-80 %
5	0,1	0,3	-60 %	T	0,16	0,74	-78 %

Uit beide tabellen blijkt de grote invloed van de winterse omstandigheden, wat de toch al matige voedselsituatie (muizenminimum) nog verslechterd. In de volgende grafiek wordt geprobeerd een verband te leggen tussen de dichtheden in januari 1978 en de afname, tov. van die telling, in januari 1979.

kleed. Van 16 ex. werd een aantekening over het kleed gemaakt: 11 adulte ♂♂ en slechts 5 ♀♀ of juv. ♂♂ werden geregistreerd.

4. smelleken.

In totaal werden 3 stuks gezien tijdens de telling; nu niet alleen in de buurt van de Maas, zoals in december. Langs de Rijn bij Millingen werd een ♀/juv. ♂ gezien; bij Appeltern, in het Land van Maas&Waal een ad. ♂, en tenslotte in de Zoetepasweiden bij Vierlingsbeek een niet nader aangeduid exemplaar.

Van buiten de telperiode stammen de volgende, aanvullende waarnemingen:

datum	aantal	plaats	waarnemer(s)
31-12-'78	1 ex	Bruuk (Groesbeek)	J. Klaassen
02-01-'79	2 ex	Groenlanden r. W.	F. Hustings
06-01-'79	♂ + ♀	Salmorth	L. vd Bergh
11-01-'79	♀/j.♂	Salmorth	L. vd Bergh
12-01-'79	♀/j.♂	Weezenhof r. ZW.	Dick Visser
16-01-'79	1 ex	Overangel (Keent)	L. vd Bergh

5. sperwer. aantal.

Er werden bijna de helft minder sperwers geteld vergeleken met dec. 1978, nl. nu 43, toen 78. De gemiddelde dichtheid daalde hierdoor van 0.14 naar 0.08 ex/km². Als mogelijke oorzaken van deze terugval (de telomstandigheden waren goed) kunnen gelden:

- er bevonden zich nog vele doortrekkers onder het, inderdaad wel grote, aantal waargenomen sperwers in december (bijv. in de gebieden 4 en 9)
- door de sneeuwbedekking in januari verminderde het voedselaanbod in de open gebieden sterk; de lijsters, spreuwen en leeuweriken trokken er uit weg. In de stadswijken en de omgeving van dorpen en buurtschappen was nog zoveel voedsel aanwezig, dat dit diverse sperwers aantrok. Dat zou kunnen blijken uit de waarnemingen in bijv. gebied 1: alle 8 in of bij

dorpen; in gebied 2: 6 uit 8; en in gebied 13: 4 uit 7.
Ook valt zo te verklaren dat in deze gebieden 't aantal waarnemingen tov. dec. gelijk of zelfs hoger (gebied 1) is.

De Ooy revancheerde zich voor het lage aantal in december; er werden nu 7 ex. gezien, vnl. bij boerderijen en broekbosjes. Het is niet onwaarschijnlijk dat een deel van deze sperwers uit de Duffelt afkomstig was. De Duffelt was opvallend arm aan zangvogels, er werden dan ook maar 2 sperwers waargenomen. In de overige gebieden was de afname tov. december 50 - 100 % (tabel 6). Dat hoeft niet tot droevenis te stemmen: want tov. de telling van januari 1978 werden nu in de overeenkomstige gebieden 50% méér sperwers gezien!

tabel 6. gem. dichtheden in de verschillende telgebieden over 4 tellingen en de veranderingen (in procenten) van januari 1979 vergeleken met dec. 1978.

gebied	jan.'79	jan.'78	jan.'77	dec.'78	verand. tov. dec.
1 - de Velden	0,1	0,0	0,1	0,1	+ 30%
2 - Maaskant	0,3	0,0	0,1	0,2	- 10%
3 - Ooy	0,2	0,1	0,0	0,0	++ (250%)
4 - Duffelt	0,0	0,1	0,0	0,3	- 90%
5 - Groesbeek	0,1	0,0	0,1	0,4	- 70%
6 - Milsbeek	0,0	0,1	0,1	0,1	- 70%
7 - Beerse Maas	0,0	0,0	0,0	0,1	-100%
8 - Maasheggen-n.	0,1	0,1	0,2	0,1	- 50%
9 - Maasheggen-z.	0,1	0,2	0,1	0,5	- 90%
10 - Maasduinen	0,1			-	+
11 - de Broeken	0,1			0,1	- 50%
12 - Maas & Waal-m.	0,1			0,1	- 60%
13 - Overbetuwe	0,1			0,2	+ 40%

De cijfers zijn niet gecorrigeerd vwb. niet getelde vakken.
Onbekend is, in welke mate de sperwers in de bossen zijn blijven 'hangen'; het valt echter sterk te betwijfelen of de voedselsituatie daar nu zoveel gunstiger zal zijn dan in de open gebieden (zie ook hieronder).

geslacht.

Van de 43 waargenomen sperwers werd van 31 ex het (waarschijnlijke) geslacht vermeld: ♂♂ 13 ex, wv. 2 ad. en 1 1^e jaars
♀♀ 18 ex, wv. 2 ad.

Het hogere aantal ♀♀ kan verklaard worden, doordat ze een voorkeur hebben voor jagen in de wat openere terreinen (lijsteraanbod) en daardoor ook een grotere kans hebben, waargenomen te worden.

In december 1978 was de verhouding ad : 1^e jaars = 1 : 2 (6 en 12 exx.); nu meer adulte vogels gezien: ad : 1^e jaars = 4 : 1 (4 resp. 1 ex.).

6. havik. aantal.

Van de 8 waargenomen haviken werd het grootste aantal weer in de Duffelt waargenomen: 6 exx.; de beide overige resp. op de Heikant bij Groesbeek en in het Maasheggengebied (gebied 9) gezien.

Buiten het telweekend werden op 11-01-'79 nog een ad. ♂ in gebied 7 bij Groot-Linden en een 1^e jaars ♂ bij het landgoed Geysteren (zuidelijk van Vierlingsbeek) waargenomen (Muskens & Co.).

gedrag.

In de Duffelt rourageerden, voor zover nog mogelijk, enkele duizenden houtduiven, waarvan er vele al ernstig verzwakt waren; er werden tientallen dode exx. gevonden.

Houtduiven worden, vooral in de wintermaanden, bij voorkeur door haviken bejaagd. Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat, door dit massale en gemakkelijk te pakken voedselaanbod, het aantal waargenomen haviken zo hoog lag. Deze haviken komen waarschijnlijk grotendeels uit het Reichswald. In de bossen zelf zal het voedselaanbod deze maand minimaal zijn voor de haviken. Bij Zyfflich (4.1) werd een jachtvlucht van een havik op een houtduif waargenomen; de indruk bestond, dat de havik weinig moeite deed zijn prooi te bemachtigen. geslacht.

Van 5 ex. werden de geslachten vastgesteld: 2 adulte ♂♂ en 3 ♀♀ (1 ad. en 1 eerstejaars)

7. blauwe kiekendief. aantal.

Widelyk weer eens flinke aantallen van deze soort tijdens de wintertellingen. Er werden duidelijk meer ex. gezien dan in december (toen 2, nu 15). Door hun jachttechniek en hun grote actieradius is het echter moeilijk te bepalen om hoeveel verschillende individuen het gaat; daarom in onderstaande tabel alle bekende waarnemingen in ons gebied zowel tijdens als buiten de telling om gedaan.

tabel 7. waarnemingen van blauwe kiekendieven in januari 1979; gebiedsgewijs.

datum	aantal		plaats	gebied	waarnemer(s)
	♂	♀			
3-01-'79	1	1	Broekstraat, Lindenholt	1.6	F.Uijen
6-01-'79	1	1	Oude Wetering, Beun. Broek	1.3	st.
6-01-'79	1	1	Woezikrot	1.6	st.
7-01-'79	1		achtertuint, Weurt	1.1	H.Hoogenboom
6-01-'79	1		Bullenkamp	2.2	st.
13-01-'79	1		't Woord	2.7	vd.Leur & Visser
1-01-'79	1		Kaliwaal r. Z.	3.4	vd.Leur & G. Uyt de Hoogaardt
5-01-'79	1	3	Waal thv. Kaliwaal r. W.	3.4	P. v. Iersel
5-01-'79	1		kleiputten, Kekerdom	3.5	st.
5-01-'79	1	1	Zandpol, kekerd. veld	3.6	st.
7-01-'79	1		de Plak	3.2	st.
7-01-'79	1		Vlietberg, Oude Waal	3.1	st.
6-01-'79	1		omg. Keeken r. ZW.	4.8	L. vd. Bergh
7-01-'79	1		Scheffenthum, Landscheidt	4.4	st.
7-01-'79	1		reserv. Kranenb. Bruch	4.4	st.
6-01-'79	1		Tolkamer, Spijk	Li	L. vd. Bergh
2-01-'79	1		Heikant, Groesbeek	5.4	G. Miskens
6-01-'79	1		Heikant, Groesbeek	5.4	st.
17-01-'79	1		Heikant, Groesbeek	5.4	R. Miskens
21-01-'79	1		Heikant, Groesbeek	5.4	G. Miskens
12-01-'79	1	3	Reichswalde	Rw	G. Miskens
19-12-'78	1		Blijenbeek, Afferden	8.7	M. Reynders
6-01-'79	1		Regtersteegse Weiden	8.5	st.
6-01-'79	1		Lege Veld, Afferden	8.7	st.
15-01-'79ev.	1		Heyense Waard	8.6	M. Reynders
16-01-'79	1		st. Agatha r. W.	8.2	L. vd. Bergh
6-01-'79	1		Bergerheide	10.1	st.
5-01-'79	1		de Meren, Wamelse Veld	12.5	st.
13-01-'79	1		zandplas, Valburg	Ob	A. Vink
18-01-'79	1		Huissen, ten Z.	Ob	vd Bergh & Visser
18-01-'79	1		Gendtse Broek	Ob	vd Bergh & Visser

st. = stootvogeltelling; Li = Liemers; Rw = Reichswald; Ob = Overbetuwe

Uit bovenstaande lijst, die vast verre van volledig is, we wachten ook met spanning de waarnemingenrubriek in 'de Mourik' af, blijkt dat er slechts weinige gebieden zijn, waar in januari géén blauwe kiekien zijn gezien, deels zal dit laatste in verband staan met de excentrische ligging der betreffende gebieden, waardoor ze slechts extensief worden bezocht (Milsbeek, Beerse Maas, Hamert, Maasheggen, de Broeken).

Al naar gelang de aangelegde criteria (meer of minder ruim) is het aannemelijk dat er omstreeks de januari-telling 22 à 33 ex. in ons gebied aanwezig waren. 'n Deel van de waargenomen kiekien zal uit doortrekkers hebben bestaan, sommige waarnemingen wijzen in die richting; uit andere waarnemingen valt af te leiden, dat er verschillende exx. voor een langere periode in ons gebied huizen.

gedrag.

Hier en daar werd gezien dat de kiekendieven jacht maakten op zangvogels: bijv. de exx. ten Z. van Reichswalde hielden zich op bij een flinke concentratie veldleeuweriken. Ook in de Bullenkamp en bij Woezikrot vlogen de kiekien op vogelrijke plaatsen. Ze worden trouwens veel gezien op de wat ruiger begroeide terreinen, zoals braakland, bermen en oevers van wegen en wateren etc. Ze opereerden soms in de onmiddellijke nabijheid van huizen, net als de andere stootvogels dus; zo joeg het ex. van Weurt op spreeuwen op een voederplaats in het dorp.

geslacht.

De geslachtsverdeling van de kiekendieven, die gezien werden tijdens de telling is als volgt: ad. ♂♂ : 4; ♀♀/juv. ♂♂ : 11. Tesaamen met de andere waarnemingen wordt de verdeling: ad. ♂♂ : 7; ♀♀/juv. ♂♂ : 15 (minimaal) dan wel: ad. ♂♂ : 9; ♀♀/juv. ♂♂ : 24.

8. bruine kiekendief.

Op 10 januari werd 1 ad. ♂, wat naar het noorden vloog, gezien bij het nieuwe Maas-tracé in de Heyense Waard (M. Reynders).

9. rode wouw.

In de Duffelt werd tijdens de telling op zondag 7 januari gedurende een klein half uur 1 ex. waargenomen nabij de Friesdonk (4.1), dat zich te goed deed aan een vijftal dode duiven. Hij/zij vloog van de ene duif naar de andere, en van elk werd slechts een klein gedeelte geconsumeerd. Deze dode duiven lagen in een bladkoolveld, waarop verder nog vele tientallen houtduiven en rietganzen fourageerden. De ganzen reageerden in 't geheel niet op de wouw, de nog levende duiven nauwelijks; over de dode kunnen we verder zwijgen, behalve dat ook enkele buizerden er wel iets in zagen.

Als aanvulling op de waarnemingen in december (zie het decemberverslag) nog een waarneming uit de Randwijkse Uiterwaarden (13.5) van 1 ex. op 3-12-'78, waarnemer B.J. Hoogers. De waarneming van P. Richter vervalt.

B. niet - stootvogels.

1. steltlopers.

Het bij de decembertelling al sterk geslonken leger steltlopers is in januari nog verder afgekalfd. Slechts 15 exx. (4 soorten) zijn geteld. De omstandigheden waren voor deze groep dan ook wel bijzonder ongunstig: de weilanden met 'n dikke laag sneeuw bedekt en de oevers van de nog open weteringen met een ijsrand. Opmerkelijk is de waarneming van een bokje in de Sluispolder (2.1) en een groep van 5 Kieviten in de Zurebasweiden (9.1).

2. ganzen.

Grote verschuivingen deden zich voor bij de ganzen; het normale winterpatroon vwb. de verspreiding is radicaal gewijzigd. De Duffelt, altijd de onbetwiste koop-loper, ondervindt nu ernstige concurrentie van andere gebieden, zoals het Land van Maas & Waal en de Ooy. In feite zijn er slechts 2 gebieden, waar tijdens de telling geen ganzen gezien zijn (Milsbeek en Maasduinen); waarbij in Milsbeek ná de telling toch 'n groen bleek te zitten (Riethorst).

De oorzaak van dit ongebruikelijke winterbeeld is een golf ganzen, die normaal oostelijker overwintert; verm. in de DDR en Polen. Ze behoren ook grotendeels tot een andere ondersoort: anser fabalis fabalis - de bosrietgans, broedvogel uit scandinavisch en west-rusland. Deze nominaat-vorm is van de gewone wintergast, anser fabalis rossicus, te onderscheiden door zijn forser formaat - bijna zo zwaar als een grauwe gans -, zijn langere snavel met veel geel (in de 'Kist' staat de anser f. fabalis afgebeeld) en wat afwijkend gedrag: hij is veel vrouwelijker - weinig ervaring met weidelijke jagers? -; in sommige gevallen bleven de ganzen nog zitten toen ik op een afstand van ca. 25 m. op de fiets voorbij kwam. De bosrietgans pleistert ook meer in familieverband, dwz. in veel lossere groepen dan de toendrarietgans; terwijl ook de massale slaatrek achterwege blijft, maar dat kan ook veroorzaakt worden door de extreme weersomstandigheden. De 'normale' ondersoort, anser f. rossicus, is bij ons ver onder zijn gewone januari-aantal, die zijn blijkbaar grotendeels doorgetrokken.

Zo ongeveer de helft van de 4.800 rietganzen behoort tot de ondersoort fabalis. Met inbegrip van de ganzen die in de omgeving van Doornenburg en westwaarts langs de Waal pleisteren bedraagt het totaal van de in de wijde omgeving van Nijmegen bivakkerende rietganzen ruim 6.000 stuks. Langs de Waal zijn nl. hier en daar stukken schoon gewaaid, zodat veel ganzen vanuit de Duffelt en de oostelijke Ooy hier naar toe getrokken zijn: Roswaard, Gendtse Waard, Bemmelse Waard en Oosterhoutse Waard en het Circul (18-1). Elders bemoeilijkt een dikke sneeuwlaag met een, door de korte dooi na het telweekeind, verijdsde onderlaag het fourageren zeer. Onbevestigde berichten uit de Duffelt melden dat sommige ganzen al dood zijn gevonden. De invloed van de ijzel van zondag 21 januari ev. is me niet bekend, maar verm. zal een deel van de ganzen weggetrokken zijn.

Het opmerkelijkste feit bij de huidige ganzeninvasie is hun plaatstrouw: In het Land van Maas & Waal, waar sinds de winters van 1970 en 1971 nauwelijks ganzen in noemenswaardige aantallen meer zijn aangetroffen, blijken deze winter, op vrijwel exact dezelfde percelen als toen weer groepen ganzen te zijn (L vd. Bergh); echter het gebied is in de tussentijd vrijwel onherkenbaar veranderd door de er uitgevoerde ruilverkaveling: nieuwe polderwegen, verkavelingsboerderijen, perceel-herindelingen . . .

Naast kol- en rietgans zijn er nog enkele andere soorten in het gebied gesignaleerd, brandgans, canada-gans, kleine rietgans en dwerggans. De aantallen zijn echter zeer gering: 1 tot enkele exx.

3. reigers.

De reigers hebben het deze winter wel erg moeilijk; met de kou-inval zijn er blijkbaar vele vertrokken; de overige zochten zoveel mogelijk open water op: rivieren, weteringen en beeklopen met stromend water.

'n Klein deel van de reigers is waarschijnlijk omgekomen; te beginnen bij de zwakste dieren. Gelukkig kan de reigerstand wel een stootje hebben: er waren er zelden zoveel als de laatste jaren, verm. door de hele serie zachte winters, die we gehad hebben.

Op plaatsen waar wordt bijgevoerd (Telebeek langs het Reichswald) is van concentratievorming sprake; 't bij de telling waargenomen aantal was 15 jan. al ongelopen tot 27 stuks (M. Reynders).

Drie roerdompen zijn inmiddels ondergebracht bij asylhouders; 1 ex. werd verkeersslachtoffer langs de Zwarte Weg bij Milsbeek (M. Reynders).

4. kraaien.

Er is een forse aanvulling van roeken gekomen; in 2 telgebieden werden er zelfs 1.000 ex. of meer geteld (Duffelt, de Broeken). Daarentegen geen waarnemingen uit de Overbetuwe.

De roeken (en andere kraaien) maken dankbaar gebruik van met gier en drijfmest besproeide weilanden. Vooral weilanden met de traditionele stalmeest en aangeboorde voederkuilen mogen zich in een warme belangstelling verheugen. Op de Bergerheide werden honderden overvliegende roeken gezien, dat lijkt wel te kloppen met het vermoeden dat er in de buurt van de Maasheggen een grote slaapplek moet zijn. (wie let eens op?)

In 't Schaar bij Bergharen (gebied 2B) bleken de roeken bij de invallende dooi alweer aan paarvorming en nestbouw te doen in de kolonie langs de Nieuwe Wetering (9 januari).

Bonte kraaien werden in verrassend groot aantal gezien, vnl. in gebied 10, één van de weinige vaste pleisterplaatsen in ons gebied en zeker de belangrijkste: Bergerheide (10.1) 40 ex.; de Hamert (10.2) 10 ex.

Na de telling zijn er enkele exx. waargenomen in de Ooypolder (het Meer, 4.3)

5. futen.

Er zijn meer dodazzen geteld dan in december. Ze concentreerden zich weer op de bekende plaatsen, zoals de stadsvijvers van de Dukenburg; de Nieuwe Wetering in Maas&Waal, en vooral op de Linge. Elders ontbraken ze vrijwel geheel, zoals op de Niers (dichtgevroren). Hier en daar ook enkele exx. op de rivieren tussen de kribben.

Futen werden binnendijks nauwelijks waargenomen; tenslotte op de Kaliwaal bij Kekerdom een roodhalsfuit.

6. eenden.

Het dichtvriezen van het IJsselmeer zorgde voor een grote stijging van het aantal zaagbekken, die overal, tot in de vijvers van Dukenburg toe (2 ♀♀ non) aan te treffen waren, zij het meestal in kleine aantallen. Vooral op de Rijn en op de Nieuwe Wetering veel grote zagers en nonnetjes. Op een slootje van amper 1 m. breed ten Z. van Wychen 5 ♀♀ non in gezelschap van 1 kraakeend en 3 ad. wilde zwanen (17-01).

Wilde zwanen werden verder nog geteld in de Winssense Waard (3 ad.); de Kaliwaal - Kekerdom (4 ex.) en op 11-01 nog 5 ad. ex. op de Maas thv. Heyen.

Kleine zwanen concentreerden zich vooral in de Ooy: Bisonbaai 56 ex.; Kaliwaal 23 ex. Verder nog 26 ex (wo. slechts 1 juv.) in de Heyense Waard (8.6), verm. afkomstig uit de Zurenasweiden (dichtgesneeuwd), waar nu geen zwanen werden gezien. Op 18-01 zaten 23 ex (2 juv.) in de Bemmelse Waard, verm. die uit de Ooy. Het geringe aantal jonge dieren is opvallend. Willen de waarnemers zoveel mogelijk de verhouding ad. : juv. vermelden?

Als bijzonderheden vermeldt ik nog: 1 krooneend (Bisonbaai); 2 krakeenden (Maasveld, 9.4); 2 ♀♀ middelste zaagbekken (Bisonbaai) en 1 ♀ (Afferdense Waard, 1. Buiten de telling nog een topperend op de Waal op 11 jan. en 2 ♀♀ eidereenden op de Maas resp. bij st. Agatha en Grave, eveneens op 11-01.

7. diversen.

Ysvogels, klanksters en grote gele kwikken ontbraken geheel; de open polders waren trouwens toch opvallend arm aan kleine vogels. Zo werden in de gebieden 1 t/m 3 slechts 23 veldleeuweriken geteld (opp. 20.000 ha ..)

In sommige gebieden werd de patrijzenstand bijgehouden, de patrijzekoppels staken goed af tegen de sneeuw, vandaar (gebieden 1, 2, 3-0., 4 en 12). Steenuilen werden vrijwel uitsluitend bovenop schoorstenen gezien.

De volgende telling zal komend weekend (4 febr. as.) plaatsvinden; mensen die mee willen werken aan een extra telling van enige gebieden 'op 3/4 maart worden verzocht dat op het formulier te vermelden. Alle waarnemers weer hartelijk dank.

Wintertelling jan. 1979

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	T	T'(dec)
1. buizerd	71	54	45	141	65	19	21	33	7	9	5	34	43	547	555
2. ruiroot	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	1	4	-
3. torenvalk	11	6	7	15	3	3	3	5	3	4	3	5	2	71	182
4. smelleken	-	.	1	.	.	-	-	-	-	1	-	-	-	3	6
5. sperwer	8	8	7	2	3	1	-	1	1	1	1	3	7	43	78
6. havik	-	-	-	6	1	-	.	-	1	-	-	-	-	8	5
7. bl. kiek	3	1	4	2	1	-	-	2	-	1	-	1	-	15	2
8. rode wouw	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
totaal	93	69	64	169	73	23	24	44	13	16	9	44	53	694	828
9. roodh.fuut	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
10. dodaars	64	22	3	4	-	-	-	-	-	-	7	9	57	166	135
11. bl. reiger	28	11	5	10	-	19	2	9	7	1	12	17	35	156	321
12. kl. zwaan	2	-	81	-	-	-	12	26	-	-	-	9	-	133	54
13. wilde zw.	5	.	4	-	-	-	-	.	-	-	-	-	-	9	-
14. kolgans	60	41	121	135	-	.	-	-	-	-	-	-	25	382	389
15. rietgans	636	435	1190	1400	390	.	13	158	87	-	3	117	408	4837	364
16. kl. rietgs	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1
anser spec	-	-	-	190	-	-	-	-	-	-	-	-	-	190	680
17. bergeend	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
18. wintertal.	51	2	-	-	-	-	-	-	30	-	-	-	42	125	100
19. kraakeend	-	.	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	3
20. smient	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30	-	30	x
21. krooneend	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
22. brilduiker	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
23. nonnetje	104	12	58	-	-	-	6	-	-	-	-	23	31	234	-
24. midd.zaagb.	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
25. gr. zaagbek	47	5	27	10	-	-	12	-	-	-	-	3	-	104	2
26. Kievit	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	5	323
27. watersnip	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	2	-	6	15
28. bokje	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
29. witgatje	-	1	-	-	2	.	-	-	-	-	-	-	-	3	14
30. patrijs	167	106	80	113	x	x	x	x	15	-	x	157	x	638	x
31. ransuil	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-
32. steenuil	7	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-	3	1	15	12
33. holenduif	14	7	-	5	5	-	-	-	-	-	5	17	-	53	43
34. gr.b.specht	1	1	-	3	-	-	-	1	-	-	-	1	-	7	3
35. veldleeuw.	1	6	16	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	23	x
36. kuifleeuw.	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	7	9	-
37. waterroeper	-	-	7	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-
38. zanglijster	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	x
39. sijs	-	51	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51	26
40. putter	-	-	53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	56	46
41. frater	-	-	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-	20	-
42. geelgors	-	-	2	20	-	-	-	-	7	-	-	-	-	29	35

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	T	T'(dec.)
43. vl. gaai	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	1
44. bonte kraai	-	-	-	1	-	-	-	-	12	50	2	-	-	65	23
45. roek	35	484	41	1580	432	68	145	50	315	12	1000	514	-	4676	2704
46. kauw	x	x	x	680	312	x	x	x	x	x	x	x	x	992	x
ree	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	7

X = niet geteld . = na de telling waargenomen cijf = vliegend dec. '78

telgebieden:	4. Duffelt	8. Maasheggen-n.	12. Maas & Waal-midden
1. de Velden (R.v.N.)	5. Groesbeek	9. Maasheggen-z.	13. Overbetuwe
2. Maaskant (Asselt)	6. Milsbeek	10. Maasduinen	
3. Ooy	7. Beerse Maas	11. de Broeken	

medewerkers: W. Aben (11); J. Bekhuis (4); L. & J. vd Bergh (1,2,12); G. Boumans (9); H. Brinkhof (4); P. Brouwer (3); J. v. Dokkum (1); D. v. Dorp (13); R. Driessen (11); B. Engelen (2); R. Gorissen, H. Gorissen (1); C. ten Ham (3); echnp W. Hermesen (10); F. Hofman (4); O. v. Hoorn (3); P. v. Jersel (8); H. J. Klaassen (5); L. v. Leur (2); H. Meekes (2); A. v. Munckhof (8); G. Müskens (4,5); B. Nolet (3); L. Rietveld (1); R. Röhrich (9,10); J. Thissen (4,6); P. Thissen (4); F. Valkx (9,10); J. Verburgh (9,10); F. Versteeg (6); A. Vink (13); D. Visser (1,2,4); Hk de Vries (7); Hg de Vries (1); W. v. Zande (3); en het Wilbers - thrio (8).

★ Gerard Müskens, Johan Thissen, Dick Visser.

MAASHEGGEN.

Jan de Vrieze, de auteur van het bijzonder lezenswaardige boekje "De Maasheggen", heeft op 1 februari l.l. over het gelijknamige onderwerp een lezing met dia's gehouden.

Op uitermate boeiende wijze vertelde dhr. de Vrieze over verleden, heden en toekomst van de flora en (avi)fauna van dit nu nog steeds prachtige gebied. De vraag, die ook de spreker niet kon beantwoorden, is, of dit gebied ontkomen kan aan de "voortgang". Het ziet er somber uit; de snelwegen, campings, industrieën en schaalvergrotingen (om maar een paar van deze lugubere zaken te noemen) staan te trappelen om op te rukken.

Aan het eind van de avond ontspon zich een discussie over de plaats van de boer in het natuurgebeuren. Men was het er over eens, dat de boer evengoed betaalt moet worden voor het instand houden van de natuur als voor het instand houden van de boterberg en het melkoverschot.

Deze bijzonder interessante avond werd bijgewoond door twee(!) VNG-ers en nog een 40-tal andere belangstellenden, voornamelijk KNNV-ers. Geïnteresseerden voor het boekje "De Maasheggen" (f 10,00) kunnen terecht in de boekhandel of bij de "Studiegroep Maasheggen", v. Beethovenstraat 85, Nijmegen, tel. 080-225950.

OVERZICHT VAN DE WEERSGESTELDHEID IN DE EERSTE HELFT VAN 1978

Januari was gemiddeld een weinig aan de warme en ook aan de sombere kant; de hoeveelheid neerslag was in het algemeen beneden normaal, vooral in het zuidoosten van het land.

Februari was aan de koude kant en daarbij over het algemeen te droog; in het zuidwesten van het land was het te somber, in het noordwesten aan de zonnige kant, elders was het aantal uren zonneschijn vrijwel normaal.

Maart was een natte en sombere maand en daarbij aan de warme kant.

April was een koude maand en daarbij overal te droog; in de kustprovincies was het aan de sombere kant, terwijl het elders zonnig was.

Mei was een sombere maand en daarbij gemiddeld een weinig aan de koude kant; de hoeveelheid neerslag was in het noorden en midden van het land beneden normaal en in het zuiden was het aan de natte kant.

Juni was somber en te nat en daarbij een weinig aan de koude kant.

Gem. Temp.	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun
1 ^e dec.	2,7	0,7	5,9	6,8	12,0	17,8
2 ^e dec.	2,6	-3,3	6,2	4,7	10,1	13,8
3 ^e dec.	2,9	7,9	6,7	10,4	14,1	13,1
Mnd. gem.	2,7	1,3	6,3	7,3	12,1	14,9
Normaal	1,6	1,9	5,3	8,6	12,5	15,6

Tenslotte een aanwijzing voor het verband tussen temperatuur en terugmelding; de eerste cijferreeks geeft het aantal terugmeldingen in een ideale situatie, de tweede het werkelijke aantal terugmeldingen:

	ideaal	werkelijk '78
feb	5	8
mrt	15	10
apr	23	24
mei	1	2
jun	0	0

FENOLOGIEVERSLAG

In de navolgende tabel worden achtereenvolgens genoemd:

In de 1^e kolom: de soort met daaronder in Arabisch/romeinse cijfers de gemiddelde aankomsttijd in ons land in halfmaandelijksse termijnen (4-I wilt dus zeggen de eerste helft van april) Het derde getal geeft het aantal ingezonden waarnemingen van de betreffende soort.

In de 2^e kolom volgen dan de data van de eerste waarnemingen met

in de 3^e en 4^e kolom resp. plaats of gebied en de gemeente waar de waarneming werd gedaan.

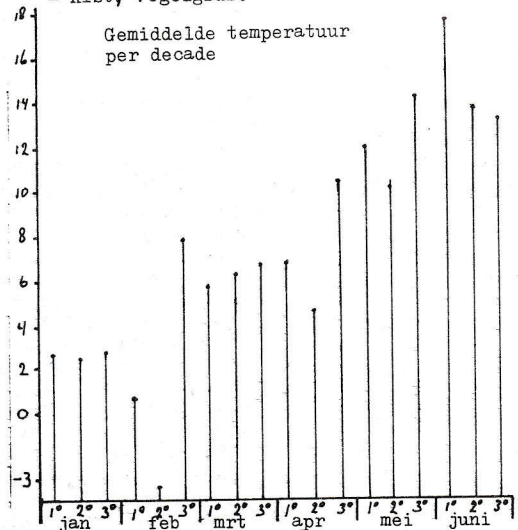
In de 5^e kolom wordt vervolgens het aantal waargenomen vogels vermeld met eventueel geslacht, zang (z) en trek (t) met trekrichting. In de laatste kolom tenslotte de initialen van de waarnemers.

Alleen die soorten zijn opgenomen waarvan tenminste vijf waarnemingen ontvangen zijn; van elke soort zijn de vijf vroegste waarnemingen vermeld.

De afkorting wi in de 1^e kolom geeft aan dat de soort ook wel eens overwintert.

+) De meteorologische gegevens zijn genomen uit uit de maandelijksse weeroverzichten van het K.N.M.I.

++) De gemiddelde aankomstdata zijn genomen uit
- Sluiter, Prisma Vogelboek
- Kist, Vogelgids.

soort gem.aank.tijd aant.waarn.	datum	plaats	gemeente	aantal	waarnemers
Zomertaling 3-I 15	28-02 01-03 07-03 09-03 10-03	de Banen Beatrixhaven Druten Grindgat Itteren	Nederweert Maastricht O.Eijsden Maastricht	1m 1p 2p 1p	PS M DV WG M
Wespendief 4-II 10	03-03 11-04 04-05 04-05 18-05	Hoge Fronten	Echt O.Eijsden O.Eijsden Maastricht St.Geertruid	1t 1t-w 1 1t-zw 1	BR DJ WG M DJ
Boomvalk 3-I 13	08-04 09-04 21-04 22-04 27-04	Ooypolder Ooypolder Mookerplassen	Ubbergen Ubbergen Venlo Ohé en Laak Mook	1 1 1 1t 1m	WZ MB JG BR DV
Kwartiel 4-II 5	20-05 20-05 31-05 15-06 15-07	Ooypolder Ooypolder De Hamert	Ubbergen Arcen Ohé en Laak Ubbergen Bergen	1m 1m 1m 1m 1m	JB LS PV MR M
Kleine Plevie 3-II 8	17-03 29-03 29-03 04-04 09-04	Ooypolder Grindgat Thul Ooypolder Ooypolder	Ubbergen Neerharen Schinnen Ubbergen Ubbergen	1 3 2 2 2	DV M FH+FS GG DV
Grutto 2-II 18	25-02 25-02 25-02 26-02 26-02	Millingerwaard Gendt Salmorth Staartjeswaard Ooypolder	Millingen Weurt Ubbergen	5 60 1 40 15	HV DV DV DV PP
Scholekster 2-I 13	06-02 25-02 25-02 26-02 28-02	Kaliwaal Ooypolder Deest en Winssen	Stevensweert Ubbergen Heel Ubbergen	1 1p 1 2+14	PV HV GT PP DV
Tureluur 3-I 13	06-03 07-03 11-03 12-03 12-03	Grindgat Kaliwaal	Bergharen Druten O.Eijsden Herten Ubbergen	2balts 45 7 1 1	DV DV WG GT DV+JP
Kemphaan 2-I 9	25-02 03-03 17-03 27-03 01-04	Grindgat Kaliwaal Erlecomsewaard Itteren	O.Eijsden Echt Ubbergen Ubbergen Maastricht	1 1 8 33 3v	WG PV DV DV M

soort gem.aank.tijd aant.waarn.	datum	plaats	gemeente	aantal	waarnemers
Zwarte Stern 4-I 11	21-04 25-04 25-04 29-04 02-05	Maas Bijland Ooypolder Ooypolder Groenlanden	Eijsden Ubbergen Ubbergen Ubbergen	1 6 4 6 5	WG JP WC DV DV
Visdief 4-I 11	15-04 15-04 18-04 20-04 20-04	Maas Ooypolder Ooypolder Ooypolder	Ohé en Laak Maastricht Leuth Ubbergen Ubbergen	1 1 2 2	PV M DV TS JB
Dwergmeeuw 4-II 6	24-04 11-05 21-05 22-05 02-06	Maas Ooypolder Maas	Eijsden Boxmeer Ubbergen Boxmeer Ohé en Laak	5ad 1 juv 1 juv 1 juv 2 juv	WG MR+DV DV PO div.waarn.
Tortelduif 4-II 23	21-04 23-04 25-04 26-04 27-04	Ooypolder DeVilt Grindgat De Bruuk	Ubbergen Bergen O.Eijsden Groesbeek Grave	1 1z 2 1z 1p	WC HV WG DV GK
Koekoek 4-I 30	10-04 18-04 20-04 20-04 21-04	Ooypolder Ooypolder Ooypolder Ooypolder Bergen, Bemelen, Nederweert, Ohé en Laak, Noorbeek, Venlo.	Leuth Echt Ubbergen Ubbergen	1 1 1 1	DV BR TS TS
Gierzwaluw 4-II 26	15-04 21-04 23-04 23-04 23-04	De Hopel Grindgat	Nijmegen Kerkrade Druten Heerlen Neerharen	1 1 1 1 7	DV CO DV FH+TJ M
Boomleeuwerik wi/2-II 11	19-02 26-02 26-02 27-02 28-02	Munnincksbos Brunsummer Heide Molenhoek Maldens Vlak	Eijsden Posterholt Brunsum Mook Malden	4f 8 a 10 1z 1z	WG PS FS HV HV
Boerenzwaluw 3-II 31	28-03 31-03 31-03 31-03 01-04	Gulp	Slenaken Ohé en Laak Wijlre Margraten Witten	1 a 2 2 1 a 2 1 1	FH+FS+MS PV FH+FS+MS JH FH
Huiszwaluw 4-I 27	08-04 10-04 11-04 20-04 20-04	Maas Geul Grindgat	Meerssen Eijsden Meerssen Echt O.Eijsden	1 2t-N 1 1 1	M WG M BR WG

soort gem.aank.tijd aant.waarn.	datum	plaats	gemeente	aantal	waarnemers
Oeverzwaluw 3-II 13	01-04 09-04 09-04 22-04 23-04	Grindgat Plasmolen Grindgat	Kerkrade O.Eijsden Mook Kerkrade Neerharen	1 a 3 5 20 6 bij kolonie 1	FS WG MR FH M
Boompieper 3-II 24	04-03 01-04 07-04 09-04 16-04	Brunsummer Heide Grindgat Hatertse Vennen	Brunsum Heerlen Groesbeek O.Eijsden Overasselt	1t-NO?roep 1 1 1 4 a 5	FS FH DV WG DV
Gele kwikst 3-II 18	22-02 08-04 08-04 08-04 10-04	Millingerwaard Grindgat Ooypolder	Echt Millingen O.Eijsden Herten Ubbergen	7 1) 1 1m 4 1z	WV HV WG GT DV
Tapuit 3-II 15	09-04 18-04 24-04 26-04 28-04	Ooypolder Grindgat Ooypolder	Ubbergen O.Eijsden Ohé en Laak Ubbergen Ohé en Laak	1 nachttrek 1m 1m 1 1m	DV WG PV WC PV
Roodb.Tapuit wi/2-II 27	24-02 25-02 25-02 26-02	Maas Kessel-Eik, Kerkrade,	Ohé en Laak Maasbree Eijsden Guyk, Beuningen	1m 1m 1m 1	PV JG WG div.waarn.
Paapje 3-II	11-03 11-04 24-04 24-04 28-04	Limbrichterbos Grindgat	Limbricht Boxmeer O.Eijsden Stevensweert Bemmel	1v 6 1m 2m + 1v 1	FS+div. w. MR WG PV GG
Gekr.Roodst. 3-II 20	01-04 03-04 11-04 25-04 23-04	Eijs Bergse Heide Maas	Wittem Bergen Weert Eijsden Epen	1v 1 1 1v 1	FH MR GM WG PS
Zwarte Roodst 3-I 24	09-03 17-03 28-03 28-03 28-03	Itteren	Meerssen Venlo Nijmegen Maastricht Gulpen	1z 1m 1z 1z 2m + 1v	M JH HV M FH+FS+MS
Nachtegaal 4-II 24	03-04 21-04 22-04 22-04 22-04	St. Joost Escharen De Bruuk	Gennep Lottum Echt Tongelaar Groesbeek	2z 2z 1m	MR JG BR GK MT

1) Incl. 2 expl. Noordse vorm

soort gem.aank.tijd aant.waarn.	datum	plaats	gemeente	aantal	waarnemers
Sprinkhaanrie 4-II 10	24-04	De Bruuk	Groesbeek	1z	DV
	27-04	Grindgat	O.Eijsden	2z	WG BR+PV
	29-04	Doort	Echt	1z	DV
	01-05	Hatertse Broek	Nijmegen	1z	FS
	01-05		Ubach o. Worms	1z	
Grote Karekiet 4-II 9	03-05	Ooypolder	Ubbergen	2z	MR
	04-05	Wijchens Ven	Wijchen	1z	JB
	08-05	O.Graaf Ooypolder	Ubbergen	2z	LR+WC
	09-05	Oude Waal Ooypolder	Ubbergen	3z	LR+WC
	10-05	Ooypolder	Ubbergen	4z	DV
Kleine Karekiet 4-II 12	09-04	Ooypolder	Ubbergen	1z	DV
	27-04	Oude Waal Ooypolder	Ubbergen	1z	LR+WC
	28-04	O.Graaf Ooypolder	Ubbergen	1z	LR+WC
	30-04		Echt	1z	BR
	03-05	Eijsden, Echt, Ooypolder.		meerdere zingend	
Bosrietzanger 4-II 15	21-04	Grindgat	O.Eijsden	1z	WG
	25-04	Ooypolder	Ubbergen	1z	JB
	03-05	Ooypolder	Ubbergen	6z	MR
	03-05	Doort	Echt	1z	PV
	04-05	Grindgat	Neerharen	1z	M
Rietzanger 4-II 6	24-04	Grindgat	O.Eijsden	1z	WG
	26-04	Ooypolder	Ubbergen	6z	LR+WC
	10-05	Wijlmeer	Duffelt	1z	DV
	10-05	Ooypolder	Ubbergen	1z	DV
	17-05	Ooypolder	Ubbergen	1z	JB
Spotvogel 5-I 22	23-04		Afferden		MR
	06-05	Limmel	Maastricht	1z	M
	06-05		Geulle	2z	M
	08-05	St.Jansberg	Mook	1z	HV
	09-05		Grave	1z	GK
Zwartkop wi/4-II 27	18-03	Doort	Echt	2z	PV
	31-03	Meerssener Bos	Meerssen	3z	M
	01-04	Savelsbos	St.Geertruid	1z	JH
	02-04	Valkenburg 3z; Meerssen 5z; Schinnen 2z; Kerkrade 2z.			
Tuinfluitier 4-II 21	23-04		Schinnen	1z	FS
	27-04	Hatertse Vennen	Nijmegen		JB
	27-04		Echt		BR
	28-04	Ooypolder	Ubbergen	1z	LR+WC
	29-04	Ooypolder 3z; Eijsden 1z; Meerssen 3z; Echt 1z; Cadier en Keer 2z; Doort Echt 1z.			
Grasmus 4-II 20	22-04		Schaesberg	1z	FS
	22-04	Brunsummerheide	Brunsum	1z	FH
	24-04		Ohé en Laak	1z	PV
	25-04	Grindgat	O.Eijsden	1z	WG
	26-04	De Bruuk	Groesbeek	1z	DV

soort gem.aank.tijd aant.waarn.	datum	plaats	gemeente	aantal	waarnemers
Braamsluiper 4-I 26	09-04		Cuyk	1z	HV
	20-04		Gennep	2z	MR
	23-04		Vaals	2z	FH+TJ
	25-04	Ooypolder	Ubbergen	2z	JB
	26-04	Ooypolder 1z; Boven Leeuwen 1z; Meerssen 2z; O.Eijsden 1z.			
Fitis 3-II 29	14-03		Gennep	2z	MR
	29-03	Geslotenbos	Meerssen	1z	M
	29-03	Grindgat	Neerharen	1z	M
	29-03	Zuid Willemsvaart	Maastricht	1z	M
	30-03		Nijmegen	1z	LL
Tjiftjaf wi/3-II 28	26-02		Venlo		HB
	28-02		Deest	1z	DV
	28-02		Echt	1	BR
	01-03		Schaesberg	1z	FS
	92-03	St. Jansberg	Mook	1z	HV
Fluiter 4-II 7	23-04	Meerssener Bos	Meerssen	2z	M
	24-04	St.Jansberg	Mook	1z	HV
	29-04	Brunsummer Heide	Brunsum	4z	FS
	30-04	Gerendal	Valkenburg		KE
	24-05		Posterholt	1z	BR
Grauwe Vliegen 4-II 19	01-04		Ubachsberg	1	FS+div.
	22-04		Vaals	2	FH+TJ
	23-04	Rekem	Lanaken	1p	M
	24-04		Gennep	6	MR
	26-04		Eijsden	1	WG
Bonte Vliegen 4-II 8	26-04		Cuyk	1	HV
	27-04	St.Jansberg	Mook	1p, man bruin	DV
	28-04		Gennep	1	MR
	28-04		Mook	1p	HV
	29-04	Brunsummer Heide	Brunsum	1m	FS
Wielewaal 4-II 19	21-04		Lottum	1	JG
	05-05	Eijs	Wittem	1m	FS
	06-05	Beatrixhaven	Maastricht	1m	M
	07-05	Kessel-Eik		1	TS
	09-05	Grindgat	O.Eijsden	1m	WG
Europese Kana wi/3-II 7	05-03		Eijsden	1roepend	WG
	28-03		Slenaken	1	FH+FS+MS
	31-03		Heerlen	1t-N	FH+FS
	01-04		Epen		JH
	05-04		Heerlen		PS

De volgende winterwaarnemingen zijn nog bekend:
Tureluur: 03-02, 1 expl. bij Iitteren, Maastricht,
 nadien verdwenen (M).

Zwarte Roodstaart: 16-01, 1 expl. overwintert
 bij Echt, div. waarnemers.
 19-02, 1 expl. bij Clauscentrale,
 Maasbracht (BR).

Zwartkop: 08-01, 1v, Meerssen (M).
 02-02, 1m, Meerssen (M).

Tjiftjaf: 2 overwinterende exempl. O.Eijsden;
 Eerste zang aldaar op 25-02 (WG).

Europese Kanarie: 05-01; 21-01; 03-02 en 10-02
 te Meerssen, nadien verdwenen.

Zwartkop: 25-02, H.Landstichting, Nijmegen (W).

Zwarte Roodstaart: 14-02, Canisius College,
 Nijmegen, 1z, (W).

Roodborsttapuit: 28-01, Leurse Veld, fam. Go-
 rissen.
 18-02, Maastraject L-13.

Het aantal deelnemers bedroeg 27. Andere waar-
 nemingen werden verzameld uit het archief van
 de Vogelstudiegroep van het Nat. Hist. Genoot-
 schap Limburg en de Mourik 4^e jaargang nr. 2.

Dick Visser was zo vriendelijk om gegevens van
 zijn inventarisatiegebied, de Bruuk te Groes-
 beek, beschikbaar te stellen. Zo kan men een
 beter beeld krijgen van de aankomst en doortrek-
 van sommige soorten:

	17-03	27-03	24-04	26-04	08-05	19-05	05-06	15-06
Tortelduif				1	4	12	21	
Koekoek			1	1		2		
Boompieper				2		3		
Nachtegaal			3	15	19	23		
Sprinkhaanr.z.			1	2	3	4		
Kleine Karekiet					2	15		
Bosrietzanger						19	21	
Spotvogel						2	4	5
Zwartkop		2	13			26		
Tuinfluitier					3	29	29	32
Grasmus				1	5	27		
Fitis			16	25				
Tjiftjaf	11	19		45		71		

Tenslotte nog een vergelijking tussen 1977 en
 1978; steeds de datum van de eerste waarneming:

Soort	1977	1978
Zomertaling	28-02	28-02
Wespendief	10-04	03-03
Boomvalk	22-04	08-04
Kwartel	14-05	20-05
Kleine Plevier	05-03	17-03
Scholekster	18-02	06-02
Grutto	19-02	25-02
Tureluur	23-02	06-03
ZwarteStern	24-04	21-04
Visdief	20-04	15-04
Tortelduif	16-04	21-04
Koekoek	19-03	10-04
Gierzwaluw	24-04	15-04
Huiszwaluw	07-04	08-04

Soort	1977	1978
Boerenzwaluw	05-03	28-03
Oeverzwaluw	18-03	01-04
Boompieper	27-02	04-03
Gele Kwikstaart	09-03	22-02
Tapuit	27-02	8/9-04
Roodborsttapuit	14-02	24-02
Paapje	18-04	11-03
Gekraagde Roodstaart	15-03	01-04
Zwarte Roodstaart	09-03	09-03
Nachtegaal	10-04	03-04
Sprinkhaanrietzanger	16-04	24-04
Bosrietzanger	12-04	21-04
Kleine Karekiet	26-03	09-04
Grote Karekiet	26-03	03-05
Rietzanger	15-04	24-04
Spotvogel	30-04	23-04
Zwartkop	16-03	18-03
Tuinfluitier	14-04	23-04
Grasmus	20-04	22-04
Braamsluiper	12-04	09-04
Tjiftjaf	96-03	26-02
Fitis	20-03	14-03
Fluiter	10-04	23-04
Grauwe Vliegenvanger	24-04	01-04
Bonte Vliegenvanger	22-04	26-04
Wielewaal	07-04	21-04
Europese Kanarie	27-03	05-03

Lijst van medewerkers met afkortingen:

H.de Vries (Cuyk) HV; M.Reijnders MR; J.Bekhuis
 JB; P.van Laake PP; W.v.d.Coelen WC; L.Riet-
 veld LR; G.Kolman GK; J.Pieters JP; D.Visser
 DV; W.v.d.Zande WZ; M.Bolten MB; J.Post PO;
 M.ten Horn MT; L.v.d.Leur LL; W.Vergoossen WV;
 G.Heijnen + G.v.d.Kam GG; W.Ganzevles WG;
 T.Stemkens TS; B.v.Rees BR; Kemp KB; P.Spreu-
 wenberg PS; J.Conon CO; G.v.Mierlo GM; H.de
 Bruijn HB; P.Verbeek PV; G.Peters GP; D.v.d.
 Laan; F.Hustings FH; T.Joosten TJ; F.Schepers
 FS; M.Schepers MS; G.v.Tongeren GT; H.Erken-
 bosch+R.Potting+ J.Roex+J.& W.v.d.Coelen M;
 D.Jonkers DJ; J.Gubbels JG; L.Spoormakers LS;
 J.Hoogveld JH.

Met dank aan alle medewerkers zonder wie dit
 verslag niet mogelijk zou zijn. Speciale dank
 aan Dick Visser vanwege het beschikbaar stel-
 len van gegevens over De Bruuk en Gerard Peters
 vanwege het weeroverzicht, verkregen via het
 K.N.M.I., en het maken van de weergrafiek.

★ Walter van de Coelen,
 Orleansplein 19^a, Maastricht.

Eind 1978 hebben we in de dagbladen kunnen lezen, dat de Minister van C.R.M. 3 meeuwe-soorten t.w. de Grote Mantel-, de Zilver- en de Kokmeeuw onder de bescherming van de Vogelwet-1936 heeft geplaatst en wel voorlopig voor de tijd van 2 jaar. De teksten in de diverse couranten liepen nogal uiteen en bovendien: er viel niets te plaatsen onder de Vogelwet: daar waren ze al. Hoe is de situatie per 1 januari j.l. dan wél precies voor deze vogels? Hoe droog misschien voor velen de kost ook is: we zullen de wet erbij moeten halen. En al lezende zult U merken dat het allemaal best meevalt.

De Vogelwet-1936 zegt het in haar eerste artikel sub. 2 meteen reeds zeer duidelijk: "beschermde vogels zijn alle vogels, welke behoren tot één der in Europa in het wild levende soorten." De term "in het wild levende" is essentieel: geen tamme knobbelzwanen dus, geen tamme duive-rassen en evenmin de gedomesticeerde hoenderachtigen. Wel: de in Europa broedende vogels maar ook de trekvogels en de dwaalgasten.

Art. 1 kent één uitzondering: dat zijn de vogels, die in de jachtwet genoemd worden. Ik vermeldde ze reeds in het decembernummer van "de Mourik". Ter geheugenopfrissing noem ik ze nog even: fazant, korhoen, patrijs, houtsnip, alle soorten ganzen en eenden, goudplevier, water- en poelsnip, bokje, meerkoet, houtduif, zwarte en bonte kraai, roek, kauw, vlaamse gaai en ekster. Kortweg de "vogels van de jachtwet" genoemd. Maar, zult U vragen, hoe komen we nu bij de meeuwen? Dat gebeurt via art. 2 van de Vogelwet-1936 waarin staat:

"Bij alg. maatr. van best. kan in het be-lang van de vogelstand of ter voorkoming van schade aan land-, tuin- of bosbouw, aan de jacht of aan de visserij worden bepaald dat vogels, behorende tot bij die A.M.B. aangewezen soorten, voor bepaalde of onbepaalde tijd, voor het gehele Rijk of een deel ervan niet worden gerekend tot beschermde vogels in de zin dezer wet. Een hele mondvol, die er in het kort op neer komt, dat de starheid van art. 1 enigszins wordt doorbroken, waardoor de wetgever de mogelijkheid heeft in te grijpen, indien er zich, veroorzaakt door vogels, economisch schades van grote omvang zouden voordoen. (b.v. beroepsvissers contra aalscholvers en blauwe reigers of kersentelers-spreuwen enz.).

Bij vogelbesluit 1937 trad de Vogelwet-'36 in werking en dit Vogelbesluit noemt met art. 2 van de Vogelwet "in de hand" (en nu zijn we bij de meeuwen) de Vogelsoorten, die eventueel, telkens voor de tijd van ten hoogste 2 jaar als niet beschermd kunnen worden verklaard t.w.: aalscholver, blauwe reiger, sperwer, slechtvalk, mantel-, zilver- en kokmeeuw en spreeuw.

Van dit 8-tal werden reeds gedurende vele jaren alleen de laatste 4 nog slechts aangewezen als "onbeschermd" gedurende de gehele periode van telkens 2 jaar (grote mantelmeeuw en spreeuw) of een deel van deze tijd (zilver- en kokmeeuw). De eerste 4 waren en zijn reeds jaren volledig beschermd. Met de beschikking van de Minister zoals bedoeld in de pers medio december j.l. is de situatie nu zo (en U had het uit het voorgaande reeds begrepen) dat alleen de spreeuw voor het gehele Koninkrijk en gedurende de volledige periode van 2 jaar (1.1.1979 t/m 31.12.1980) niet gerekend wordt tot de beschermde vogels in de zin van de Vogelwet-1936.

Waarmee deze voorwaardelijk onbeschermd vogel zich de komende 2 jaar geplaatst weet naast de enige onvoorwaardelijk onbeschermd vogel, die wij binnen ons rijk "rijk" zijn, ons schoovertje: de Huismus. Met een hoofdletter H toch maar.

★ Jan Pieters
Schepondomlaan 112
6543 XZ Nijmegen

"RETTET DIE VÖGEL...WIR BRAUCHEN SIE"

Dit duitse boek verdient alleszins de aandacht van iedere ornitholoog. Het is door vier prominente Duitsers t.w. Horst Stern, journalist; Gerard Thielcke, ornitholoog, Frederic Vester, futuroloog en milieudeskundige en Rudolf Schreiber, o.m. oprichter van de "Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland e.V." samengesteld ter begeleiding van de vorig jaar gehouden actie "Redt de Vogels...". Doordat het boek gesponsord wordt door de Lufthansa (gewetensgeld?) is het in de Duitse boekwinkels te koop voor de ongekend lage prijs van DM 20.--, terwijl de prijs voor Nederlandse begrippen zeker boven de f.75.-- zou mogen liggen.

De eerste veertig pagina's geven in een aantal beknopte maar zeer heldere inleidingen inzicht in de vogelwereld en de vele factoren, die in het milieu een rol spelen. Vervolgens worden in tien hoofdstukken de verschillende biotopen besproken en de hierin levende, meer of minder bedreigde vogelsoorten uitvoerig behandeld. Uiteraard is dit boek geënt op de situatie in Duitsland maar op slechts enkele gevallen na (bergen), een goede afspiegeling van de stand van zaken bij ons. Dit boek van 30x22 cm., dat op 240 pag. ruim 800 afbeeldingen, uitsluitend in kleur, bevat, is een uitgave van Herbig Verlagsbuchhandlung in München en wordt door ons warm aanbevolen.

Het paargedrag van de "Sage Grouse" (een Amerikaans kornoensoort).

De Amerikaanse onderzoeker R. Haven Wiley Jr heeft een zeer nauwkeurig onderzoek gedaan naar het paargedrag van de Sage Grouse (Wijze Kornoen). Dit onderzoek in de Rocky Mountains heeft 3 jaren geduurd. In het tijdschrift "Scientific American" (in het no. van mei 1978) staat op de pagina's 114 tot 125 een prachtig verslag met mooie foto's van dit onderzoek. Het artikel begint met de volgende zin: "Of all the bizarre rituals in animal courtship few are more impressive than the lek mating system of the Sage Grouse." "Lek" is een woord van Scandinavische oorsprong dat "spelen" betekent. Eenieder, die belangstelling heeft voor gedrag van dieren, kan ik dit artikel ten zeerste aanbevelen.

Natuur Historisch Maandblad jrg. 67 no. 11 (november 1978, N.H.G. Limburg).

o.a. een artikel over het voorkomen van de Grote Gele Kwikstaart in Zuid-Limburg. Een greep uit de gegevens: het broedbestand in 1978 was ongeveer 85 à 90 paar d.w.z. meer dan de helft van het totale Nederlandse bestand. Er is een toename in de laatste jaren geconstateerd, hoogstwaarschijnlijk veroorzaakt door het uitblijven van strenge winters; mogelijk ook door plaatselijk toegenomen zuiverheid van het water. Ondanks deze toename is waarschijnlijk nog steeds niet het niveau bereikt waarop deze soort in de eerste decennia van deze eeuw voorkwam.

Het zelfde Maandblad jrg. 67 no. 12 (dec.) waarin een verslag van de waterwildtellingen in Limburg in de winter van 1977-1978. Het verband tussen de factor "rust" en de aanwezigheid van grote aantallen eenden, reigers etc. wordt weer eens duidelijk. Tevens een overzicht van de tijdens de waterwildtellingen waargenomen stootvogels, steltlopers en meeuwen.

V.O.T. (Veldornithologisch Tijdschrift).

Dit is een nieuw Belgisch ornithologisch tijdschrift; het zal 4x per jaar uitkomen en stelt zich ten doel:

- ornithologen te helpen en stimuleren in hun terreinwerk;
 - te functioneren als contactorgaan tussen de diverse veldwerkers;
 - ornithologische informatie te verspreiden.
- Het blad, dat volgens een folder "europese allures" heeft kost 160 Bfr. per jaar. Hiervoor ontvangt men minimaal 160 pag. Nederlandse abonnees betalen via een internationale postwissel (rose kaart) aan de administrateur F.L.L.Tombeur, Kunstlaan no. 9, 9000 Gent.

In Vogelvlucht

De Vogelstudiegroep van het NatuurHistorisch Genootschap in Limburg is begonnen aan de uitgave van een eigen orgaan "In Vogelvlucht". Dit orgaan komt naast het Natuur Historisch Maandblad en heeft de bedoeling, specifiek over de Vogelstudiegroep en haar ornithologische activiteiten te publiceren. In het eerste nummer vallen o.m. twee uitgebreide artikelen op over de Tapuit als broedvogel in Z.O.-Limburg en over de waarneming van de Roodkopklauwier op de Brunsommer heide. Het redactie-adres van dit nieuwe blad, dat wij veel succes wensen is: De Maar 28, 6372 SB Schaesberg.

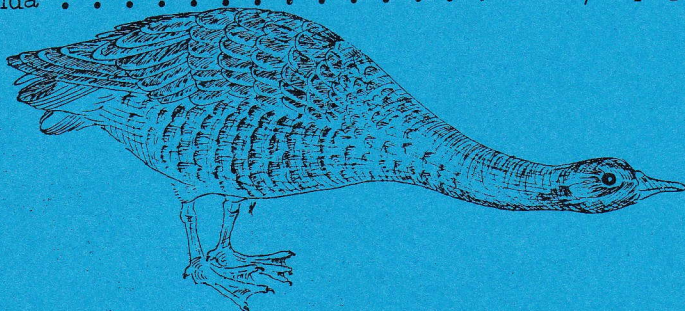
AGENDA

Voor nadere bijzonderheden, zie pagina 4: Activiteiten.

- donderdag 15-02 1ste avond vogelcursus gevorderden.
zaterdag 17-02 riviertelling.
dinsdag 20-02 film-avond KNNV; "Ameland"/"Vogels rondom het huis".
zaterdag 24-02 ganzen-excursie Duitse Ooy.
donderdag 01-03 2de avond vogelcursus gevorderden.
zaterdag 03-03)- stootvogeltelling.
zondag 04-03)-
donderdag 08-03 1ste avond vogelcursus beginners.
donderdag 15-03 3de avond vogelcursus gevorderden.
zaterdag 17-03 riviertelling.
donderdag 22-03 2de avond vogelcursus beginners.
dinsdag 27-03 LEDENVERGADERING!!!!.
donderdag 29-03 4de avond vogelcursus gevorderden.
zaterdag 31-03 Ooy-excursie per fiets.
donderdag 05-04 film-avond Vogelbescherming.
zondag 08-04 excursie "De Byland".
donderdag 12-04 3de avond vogelcursus beginners.
zaterdag 14-04 riviertelling.
zaterdag 21-04 excursie omgeving Gassel.
donderdag 26-04 4de avond vogelcursus beginners.
donderdag 10-05)
t/m) voorjaarskamp.
zondag 14-05)

IN DIT NUMMER:

Redactioneel	pag. 1
Van de Bestuurstafel	pag. 2
Activiteiten	pag. 4
Oproep tot medewerking aan onderzoeken	pag. 5
Waarnemingen	pag. 6
Vogeljaarprijs voor "Trekvogels"	pag. 10
Riviertelling nov. / dec. 1978	pag. 11
Stootvogeltelling december 1978	pag. 18
Stootvogeltelling januari 1979	pag. 24
Maasheggen	pag. 35
Fenologie 1978	pag. 36
Vogels en de wet	pag. 43
Boeken, verslagen, berichten	pag. 44
Agenda	t/o pag: 44

WERKGEBIED van de V.W.G. Rijk van Nijmegen e.o.

- Rijk van Nijmegen
- De Nederlandse en Duitse Ooypolders
- Land van Maas en Waal oostelijk van de lijn Wamel-Megen
- De Brabantse Maasoever vanaf Vierlingsbeek t.e.m. Megen
- De kop van Limburg t.e.m. Bergen
- De Betuwe zuidelijk van de Linge